

Féile na hInse

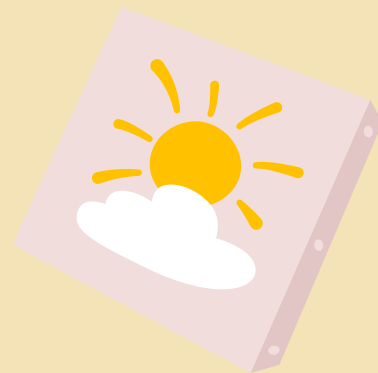
Dánta

Cnuasach de Rannta agus Dánta do Pháistí
Le foghlaim agus le aithris

Eisithe ag Coiste Fhéile na hInse

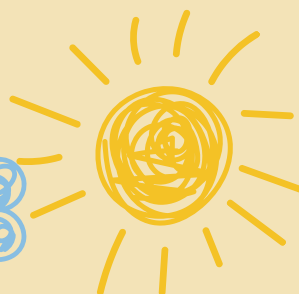
Féile na hInse

Cnuasach de Dánta oiriúnach do pháistí óga agus daltaí níos sine le foghlaim agus aithris.

Tá súil againn go mbainfidh siad tairbhe agus taitneamh astu.

Tá coiste na Féile fíor - bhuíoch de na húdair as cead a thabhairt dúinn iad a roinnt leis na daoine óga

CLÁR AN LEABHAIR

CUID 1: RANG 2 & 3

Seilide.....	6
Froganna Beaga Glasa.....	7
Ruairí Rón.....	8
Eilifint ar an Trá.....	9
An Zú.....	10
Cogadh.....	11
Mo Mhaidrín.....	12
Thit mo Mhúinteoir.....	13
An Deoch is Fearr.....	14
Rómhall.....	16
Oíche Ghaoithe.....	17
An Fear Bréige.....	18
Crann agus Seamróg.....	19
Cá Bhfuil an Crogall?.....	20
Cat Mór Mór Buí.....	21
Nóiníní Bána.....	22
Na Dathanna.....	23
An Ghaoth.....	24
“Cogar!” Arsa an Sionnach.....	25
Bríste Stracaithe.....	26
Humpty Dumpty.....	27
An Toirtís.....	28
An Spásaire.....	29
An Gadaí sa Ghealach.....	30
An Luch.....	31
An Scáth a Fhanann sa Bhaile.....	32
An Seilide.....	33
Mo Mhála.....	34

*Tá Coiste na Féile an-bhuíoch de na húdair a
thoilligh a saothair a roinnt leis an Aos Óg sa
chnuasach seo.*

CLÁR AN LEABHAIR

CUID 2: RANG 4, 5 & 6

Séideán Fómhair.....	36
Bíp.....	37
An Gabhar sa Scoil.....	39
Bás an Croipí.....	40
Bailte an tSlua Sí.....	41
Cic Pionóis.....	43
Na Siúlóirí.....	44
Ceolchoirm na Scoile.....	46
Eitleog.....	47
Céadchosach.....	48
Lá Gearr.....	50
Snáthaid agus Snáithe.....	51
Leithscéal.....	53
Scéal an Amhráin.....	54
Seoladh.....	56
Caint.....	57
An Afraic.....	58
Lus an Chromchinn.....	59
An Grá.....	60
Thit Fiacail.....	61
An Londubh 's an Préachán.....	62
Leipreachán.....	63
Micí agus Séimí.....	64
Faoileán Faoileán.....	65
Oscail, Oscail, a Bhláth, a Bhláth.....	66
Cúl an Tí.....	67
Is é Dia a Chum Gach Aon Rud.....	68
Seán Ó hAirt.....	69
Asailín Pharis (Pharí).....	70
Stradivarius.....	71
Trí Treithe na Féinne.....	72
Sráideanna Bhaile Átha Cliath.....	73
Gilín Sneachta.....	74
Is Cuimhin Liom an Sneachta.....	75
Mise an Rothar.....	76
Seán agus a Chat.....	77
Mo Bhláth.....	78
Ag Moladh Leabhar.....	79
An Traonach Anois.....	80
Éanlaith.....	81
An Scoil.....	82
Gáir an Chláir.....	83
Prionsabal Archimedes.....	84
Forógra na Poblachta 1916.....	86
Liathróid i bPáirc an Chrócaigh.....	87
Abhainn ag Caint.....	88
Go Deo Deo Arís.....	89
An Canaerí.....	90
Mo Mháthair.....	91
Mo Thigín Beag Deas.....	92
Paitsín.....	93
Pocán Dubh Gránna.....	94
An Teilí Biongó.....	95

Cuid 1

OIRIÚNACH DO PHÁISTÍ

Rang 2 & Rang 3

SEILIDE

**Siúlann sé go mall,
A theach ar a dhroim,
Céim ar chéim
Lena ualach trom.
Ní íocann sé cíos,
Ní íocann sé cáin,
Nach duine éirimiúil é
An seilide ar fán.**

Éamonn Ó Ríordáin

FROGANNA BEAGA GLASA

Froganna beaga deasa,
Froganna beaga buí,
Froganna beaga glasa,
Is Mamaí frog ina luí.
Daidí frog ina sheasamh,
Is bata ina lámh,
Ag taispeáint do na páistí
Cad é an dóigh le snámh!

Tadhg Mac Dhonnagáin

RUAIRÍ RON

Ruairí Rón
Bhris sé a shrón:
Deora móra –
“Och, ochón!”
Éist, a Ruairí, Éist, a stór!
Chuir Mamó fios
Ar an Turtar Mór.
Beidh sé anseo
Faoi cheann uair nó dhó,
Is cuirfidh sé cóir ort.
A stóirín ó.

Treasa Ní Ailpín

EILIFINT AR AN TRÁ

Eilifint ar an trá,
Ag caitheamh a bicíní.
Rinne sí Rince beag,
Ar a barraicíní.
‘Stop!’ a bhéic an Portán beag
‘Seachain mo chrúibíní!’
Och! Ochón!
An créatúr bocht,
Ina smidiríní!

Máire Ní Ghallchobhair

AN ZÚ

Níl rud ar bith chomh deas
Le turas chuig an zú;
Tugaim faoi deara
An rud is lú.
Is breá liom ainmhithe
An zú go léir—
Léim an liopaird
Búireach an bhéir.
An leon ardnósach
Hiéana ag gáire,
Piongain chiotach,
Moncaí gan náire.
An eilifint mhór
Ag luascadh a thrúinc—
Is grá liom gach rud
Ach boladh an scúinc!

Seán Ó Dúrois

Mo Mhaidrín

Mo Mhaidrín.

An bhfaca tú mo mhaidrín?

Mo mhaidrín beag donn?

D'imigh sé ar strae uaim,

Thíos cois na habhann.

Chuardaigh mé mo mhaidrín,

Go moch is go mall.

Ach ní raibh aon fháil agam

Ar mo pheata beag donn.

Cén fáth, a mhaidrín,

Ar imigh tú uaim?

Ní bheidh leigheas ar mo bhrón agam

Go bhfillfidh tú chugam.

Thit mo Mhúinteoir

Thit mo mhúinteoir sa chlós inniu,
Ní raibh sí ag tabhairt aire ag fuadar
;is ag brostú thart
Nuair ba chóir di a bheith ag faire
Níl a fhios agam
Cé mhéad uair a dúirt mé léi gan rith
Ach níl ard dá laghad aici ormsa
Ní éisteann sí ar chor ar bith.
Ag peataireacht a bhí sí ar ndóigh
Le deora ag rith síos a srón
Tá sé in am di a bheith fásta suas
Labharfaidh mé lena máthair ar an bhfón

An Deoch is Fearr

Uinsionn Ó Domhnaill

Cupa tae,
Is maith liom é,
Am ar bith,
I rith an lae.

Cupa caife
I ndiaidh a deich,
Is tá mise réidh
Do rud ar bith.

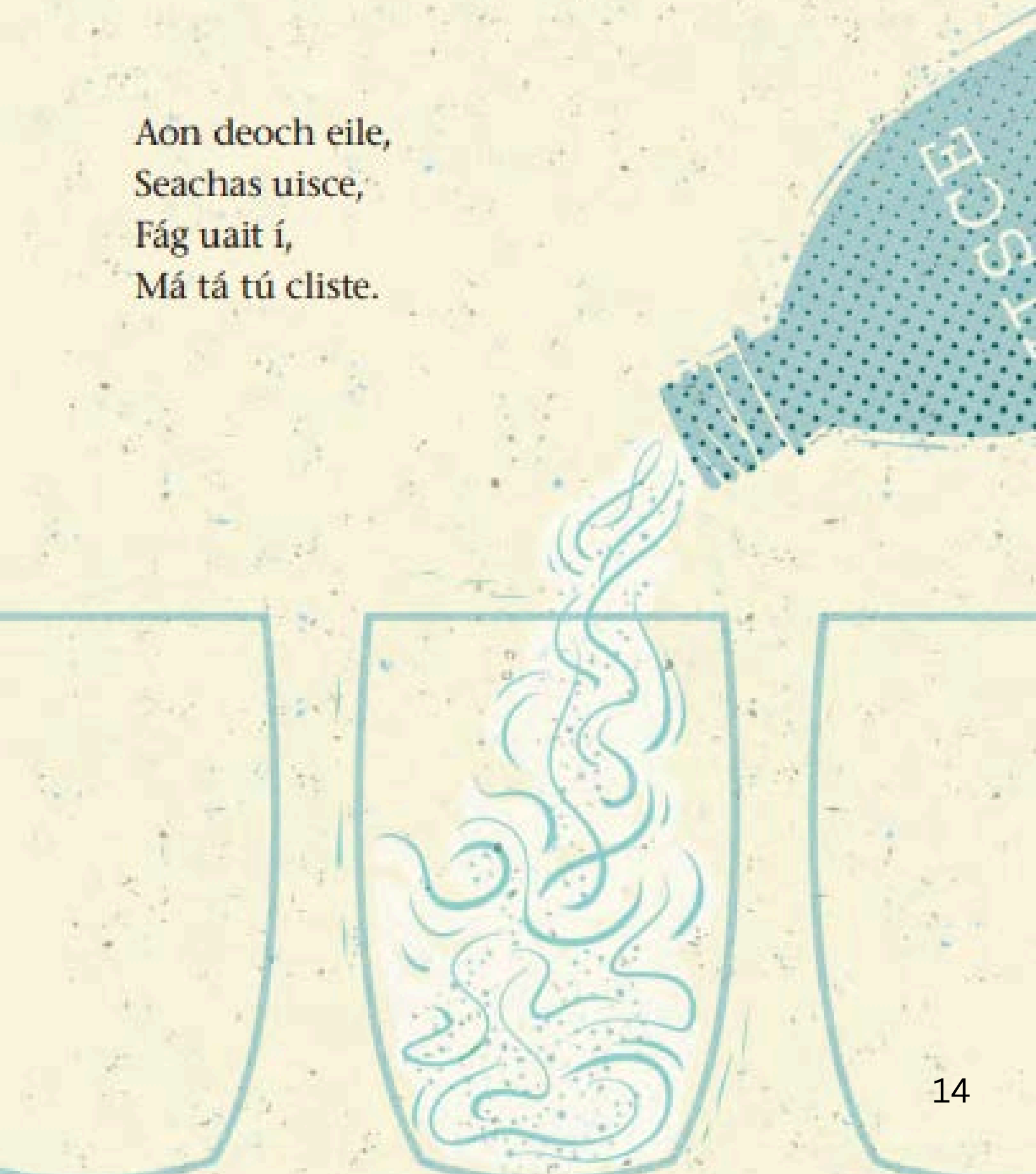
Cupa bainne
Le mo lón,
Am ar bith
Thart fá nóin.

Cupa cócó
Roimh am luí,
Codail go sámh
Ar feadh na hoíche.

Aon deoch eile,
Seachas uisce,
Fág uait í,
Má tá tú cliste.

Rómhall

Éamonn Ó Ruanaí

Má thiteann úll ar bharr do chinn,
Is tú ag machnamh fá scáth crainn,
Ná bíodh sceitimíní ort, a mhic,
Tá cóipcheart ar an domhantarraingt
ag Newton glic.

Oíche Ghaoithe

Is fuath liom an ghaoth
Ag scréachaíl is ag caoineadh
Nach stadfaidh sí choíche?
Ritheann na sruthanna aeir
os mo chionn;
Táim tachtaithe ag an ruathair
Caitheann na crainn a ngéaga
Ó thaobh go taobh ag impí ciúinis.
Éist lena gcaoineadh,
An feadaíl chrúa, ghéar, eaglach.
Och, stad, stad, a ghaoth fhiáin;
Stad ded bhéicigh is ded liúrigh.
Nach náir leat díobháil do ghníomha
Ar sráid, ar má, ar ard,
Ar sáile mar a mbasctar na báid.
Ar trá mar a léimeann an taoide.

AN FEAR BRÉIGE

Cé hé an fear stróicthe
Ina sheasamh sa ghort
É bodhar, é balbh
Ceist agam ort.

Sean chóta stróicthe
Sean hata buí
Cos leis sa talamh
Ní féidir leis suí

Cuireann sé scanradh
Gan amhras ar éin
Féach sa ghort thall é
Anois cé féin?

Crann agus Seamróg

Bhí crann mór ag luascadh
Ag luascadh le gaoth
Fuirrr ----- Fuirrr----- fuí

Anuas ar an seamróigín,
D'fhéach sé le greann
'S dúirt "A rud beag bídeach
'Bhfuil tú ann?, bhfuil tú ann"?
D'ardaigh an tseamróg,
A ceann beag glas
Ar lá 'le Pádraig ar sise
Is orm a bhíonn meas
Ní bhíonn hata ná cóta
Gan seamróigín deas.

AN CROGALL A D'ÉALAIGH ÓN ZÚ

Síos ansin a chuaigh sé, arsa an cangarú,
Cá bhfuil an crogall a d'éalaigh ón zú?
Níl sé anseo, arsa luchóg san fhéar,
Ná anseo ach oiread - snag breac ar shimpléar.

Síos ansin a chuaigh sé, arsa an cangarú,
Cá bhfuil an crogall a d'éalaigh ón zú?
Níl sé anseo, arsa dreoilín sa sceach,
Ná anseo ach oiread, arsa an bheach.

Síos ansin a chuaigh sé, arsa an cangarú,
Cá bhfuil an crogall a d'éalaigh ón zú?
Níl sé anseo, arsa seangán faoi chloch,
Ná anseo ach oiread - pincín sa loch.

Síos ansin a chuaigh sé, arsa an cangarú,
Cá bhfuil an crogall a d'éalaigh ón zú?

Cat Mór Mór Bui

CAT MÓR MÓR BUI
COIS NA TINE INA LUÍ
LUCH BHEAG BHEAG LIATH
AG RITH GO CIÚIN AR FUD AN TÍ

CAT MÓR MÓR BUI
AG LÉIMT GO MEAR ÓN DTINE ANALL
LUCH BHEAG BHEAG LIATH
AG RITH GO MEAR ISTEACH SA PHOLL

Nóiníní Bána

Nóiníní bána ar imeall na habhann
Rachaidh me síos
agus piocfaidh mé ceann
Ceann beag do Mháire
's ceann beag dom féin
Ceann beag do mo chairde
ina luí ar an bhféar.

Déanfaidh mé slabhra deas bán agus ór
Déanta as nóiníní bána go leor
Beidh sé go hálainn anuas ar mo cheann
Mise i mo bhanríon ar imeall na habhann.

Na Dathanna

Thug Dia dúinn na dathanna
Dathanna de gach sórt
Dath bán ar an sneachta
Dath dearg ar an rós
Dath gorm ar an spéir
Nuair a bhíonn an lá go breá
Dath glas ar an bhféar
Ar an gcnoc 's ar an bhfál
Dath dubh ar an ngual
Ó íochtar na cruinne
Dath donn ar an móin
'S dath buí ar an gcoirce

Seacht ndath an bogha ceatha
'S tuille gan áireamh
Ba liosta iad a shínfeadh
Ós na flaithis go hÁrainn

An Ghaoth

An ghaoth aduaidh

Bíonn sí cruaidh

'S cuireann sí fuacht ar dhaoine

An ghaoth aneas

Bíonn sí tais

'S cuireann sí rath ar shíolta

An ghaoth anoir

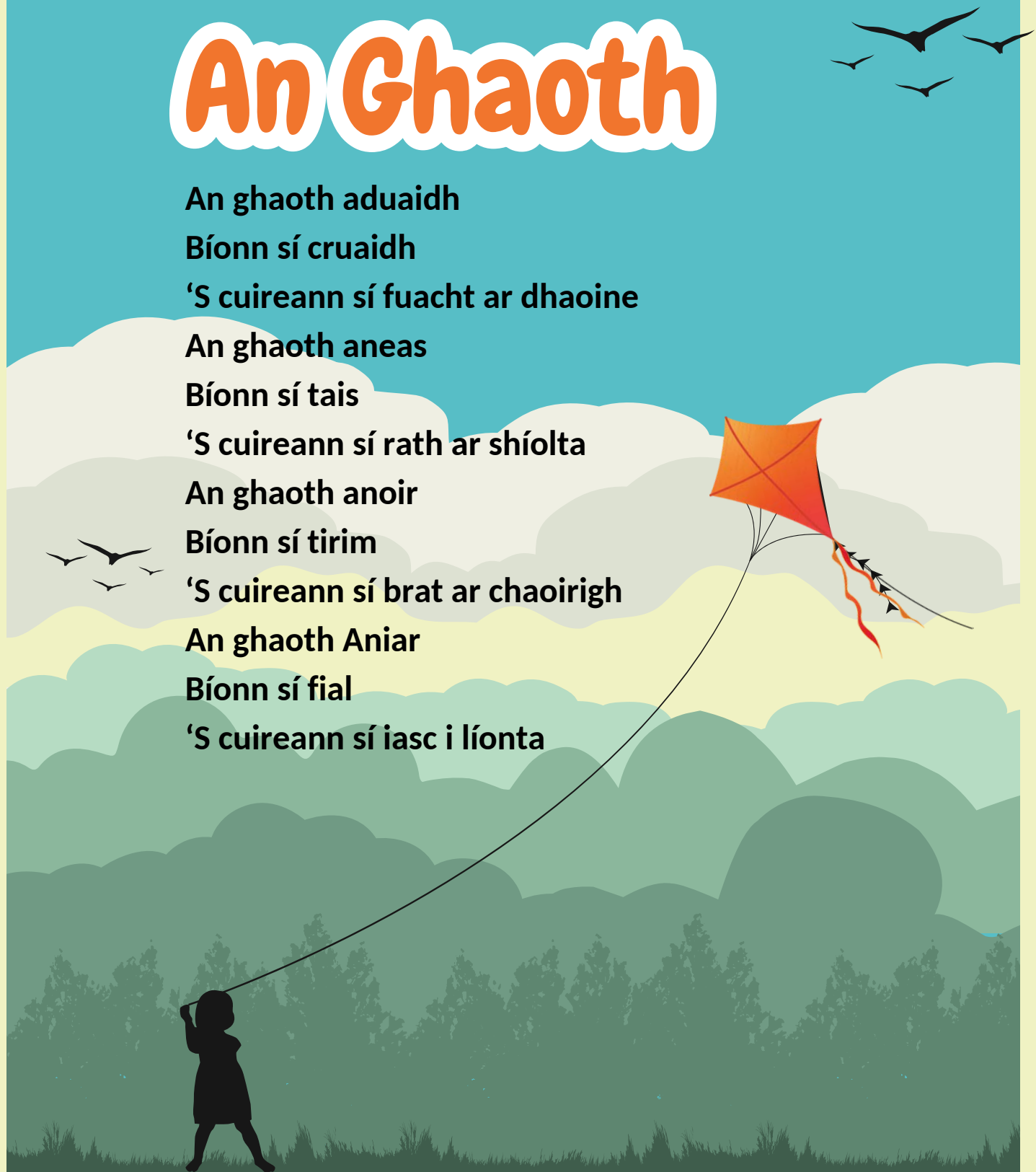
Bíonn sí tirim

'S cuireann sí brat ar chaoirigh

An ghaoth Aniar

Bíonn sí fial

'S cuireann sí iasc i líonta

“Cogar!” Arsa an Sionnach

“Cogar!” arsa an Sionnach

Le lacha agus gé

“Tagaigí go dtí mo theach Is fan i gcomhair an tae.”

D’fhéach siad ar a chéile

Ar feadh nóiméid nó dhó

“Fanaímís,” a deir an ghé

“Thuas anseo sa chró.”

“Slán agat,” a deir an bheirt

“Ní rachaimid go deo.

B’fhearr linn fanacht ar an díon

Go slán sábháilte, beo.”

Dáithí Ó Diollúin

Bríste Stracaithe

Thit mé ar scoil a mham

'is ghortaigh mé mo ghlúin'

Bhíos ag cur fola, Ú Ú Ú!

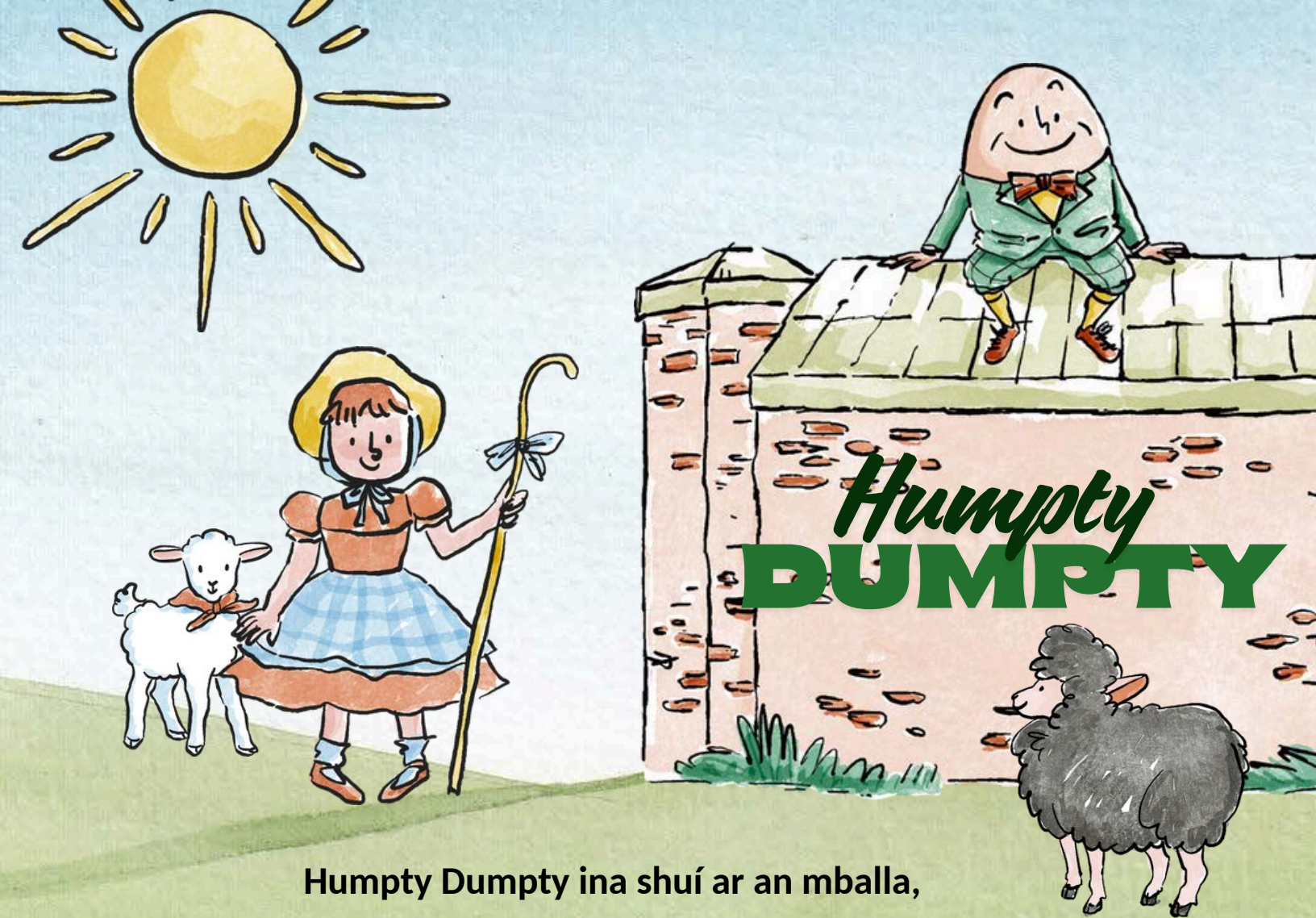
Chuir an múinteoir greimlín orm

;is thug dom líreacán,

Bhí sé sin an-deas, bhí sé dearg agus bán!

Táim ceart go leor arís a mham ach aon rud amháin,

Tá mo bhríste stracaithe, tá poll mór groí ann!

Humpty Dumpty ina shuí ar an mballa,
Tháinig an ghaoth agus thit sé ar an dtalamh,
Tháinig ar na capaill saighiúirí an Rí
;Is chonaic siad Humpty sínte ina luí.
Thóg siad na píosaí, an corp & ;is an croí,
;Is chur siad Humpty ar ais mar a bhí,
Bhí áthas ar Humpty a bheith arís beo
;Is ní dheachaigh sé in airde ar an mballa níos mó.

An Toirtís

Le Éamon Ó Ríordáin

Chonaic mise toirtís lá,
Is chonaic sise mé,
Go ciotach faoina hualach trom
Ghluais sí ar aghaidh go réidh.

Chonaic sí gach feithid bheag,
Labhair le gach beach,
Bheannaigh sí do gach bóin Dé,
'sea, d'aithin sí gach neach.

Thaispeáin sí dom go soiléir,
Ag bogadh anonn is anall,
Go bhfeiceann tú l bhfad níos mó
Nuair a ghluaiseann tú go mall!

An Spásaire

Le Bairtle Ó Brádaigh

Ba mhaith liom dul don ghealach
Lá éigin, tar éis dinnéir.
Tiománfaidh mé mo spáslong
Suas amach faoin spéir.

Fuair mé culaith spásaire,
Um Nollaig ó m'aintín.
Beidh an chulaith nua sin ormsa,
Is mo chóta mór báistí.

Nuair a shroichfimid an ghealach
Beidh picnic againn ann.
Beimid ansin ag ithe linn
Is ag breathnú ar an domhan.

Ní rachaidh mé rófhada ón lóng,
Ar eagla dul ar strae,
Ach baileoidh mé roinnt clocha
Sula suífidh mé chun tae.

Fillfimid sa spáslong,
Go díreach tar éis an tae,
Mar ní mór dom bheith sa bhaile,

I mo leaba, roimh a naoi.

An Gadaí sa Ghealach

Tá an ghealach ag féachaint
Anuas ón spéir,
Ag féachaint go ciúin
Orainn go léir.

Feicim an gadaí
go hard ar a bhealach
Le mála mór trom
Tá sé thuas ar an ngealach.

Táimse ag féachaint
ar an ngealach bhuí thuas –
an dtiocfaidh an gadaí
lena mhála anuas?

An Luch

An luch bheag liath,
Itheann sí arán,
Itheann sí cáca
Ach ní itheann sí mórán.

Ritheann sí san oíche
Amach ar fud an tí,
Ag faire is ag ithe

Nuair a bhíonn an chlann 'na luí.
Fanann sí i bpoll beag,
Ní thagann sí amach,
Fanann sí faoin urlár
Nuair a bhíonn an cat sa teach.

An Scáth a Fhanann sa Bhaile

le Gabriel Rosenstock

Cé hé sin sa scáthán,
Mise nó mo scáth?
An bhfeiceann seisean mise
Is mura bhfeiceann sé, cén fáth?

An itheann sé? An ólann sé?
An dtéann ar scoil gach lá?
Is mura dtéann ba mhaith liomsa
A fháil amach cén fáth!

AN SEILIDE

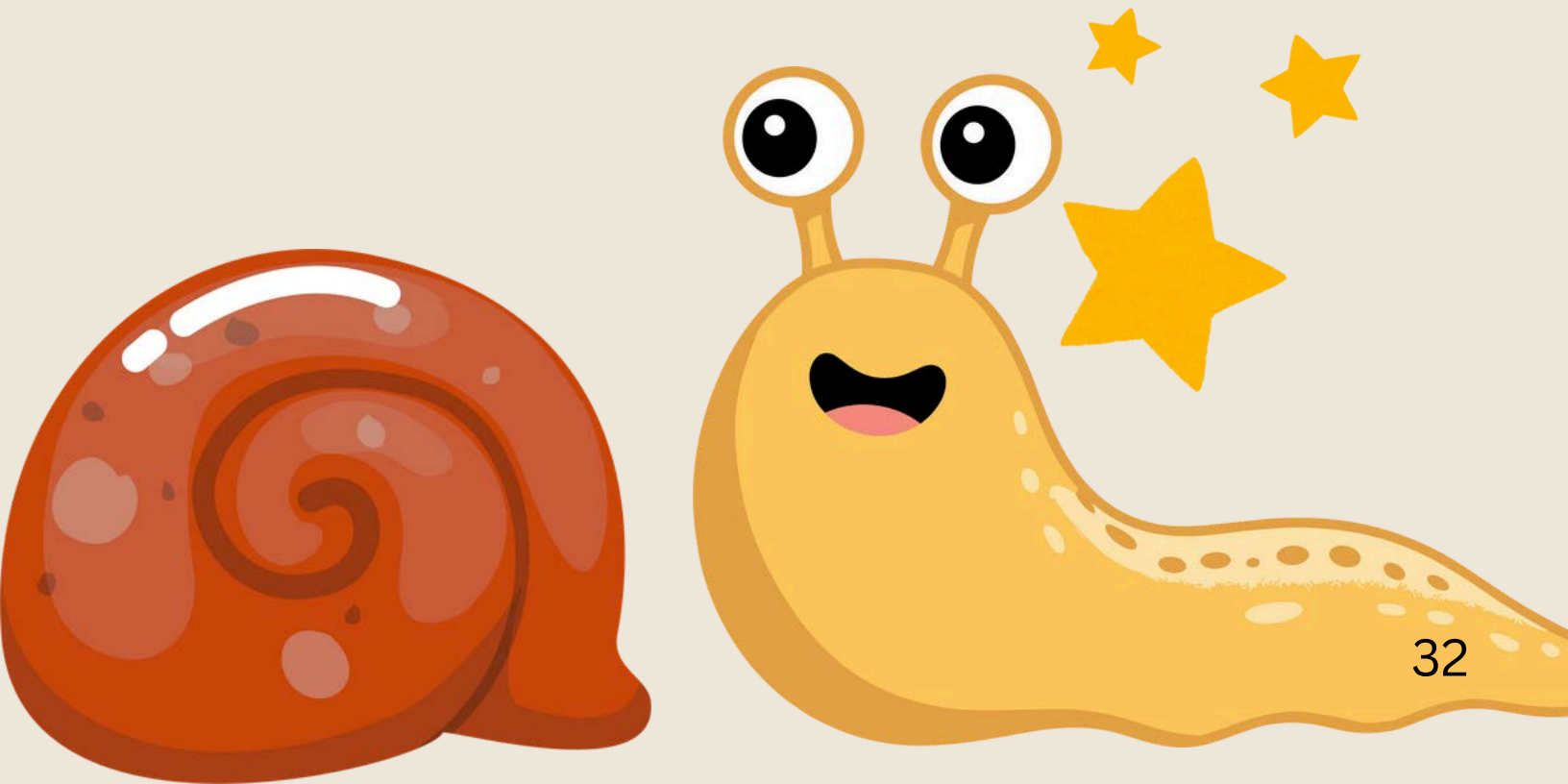
le Gabriel Rosenstock

Chaill mé mo theachín
Arsa an seilide bocht
Chaill mé mo theachín
Is é a bhí go docht.

Nuair a dhúisigh mé ar maidin
Bhí mé fuar gan é,
D'fhéach mé l ngach áit

Ar dheis is ar chlé.
Cé thóg mo theachín?
Arsa an seilide noch
Cé a thóg mo theachín?
Cé air a bhfuil an locht?

MO MHÁLA

Óró, mo mhála,
An mála sin a chaill mé.
Cad a dhéanfaidh mé gan mo mhála,
An mála sin a chaill mé?

Cad a bhí sa mhála,
Sa mhála sin a chaill tú?

Bhí arán is im is siúcra
Sa mhála sin a chaill mé.
Bhí subh is cáis is úlla
Sa mhála sin a chaill mé.

Bhí bróga is stocaí bána
Sa mhála sin a chaill mé.
Bhí féirín ó mo mháthair
Sa mhála sin a chaill mé.

Is óró, mo mhála,
An mála sin a chaill mé.
Cad a dhéanfaidh mé gan mo mhála ,
An mála sin a chaill mé.

Cuid 2

OIRIÚNACH DO PHÁISTÍ

Rang 4 – Rang 6

Séideán Fómhair

Aine Ní Ghlinn

Sciobann an ghaoth
Fallaing ghlas ó ghuaillí crainn.
Séideann go magúil í.
Rua, órdhonn, buí
Á síobadh ina gcuaifeach
Chun na spéire.

Síneann an crann a mhuineál
Is a ghéaga loma amach,
Ach sioscann an fhallaing léi
Ar shéideán gaoithe.
Spréachann scamall
Le brúcht toll toirniúil.
Slogann siar an fhallaing

... siar

... siar

... siar.

Ón gcrann
Éalaíonn glothar gíoscánach.
Umhlaíonn craobhacha na coille.
Géilleann do theacht an fhómhair.

Bíp

Juanne Nic Giollarnáith

Ag tiomáint liom síos príomhbhóthar
I nGaillimh
Lá breá gréine –
Mé sona sásta,
An raidió ar siúl
Is mé ag casadh in éineacht leis ...

Bíííp!!

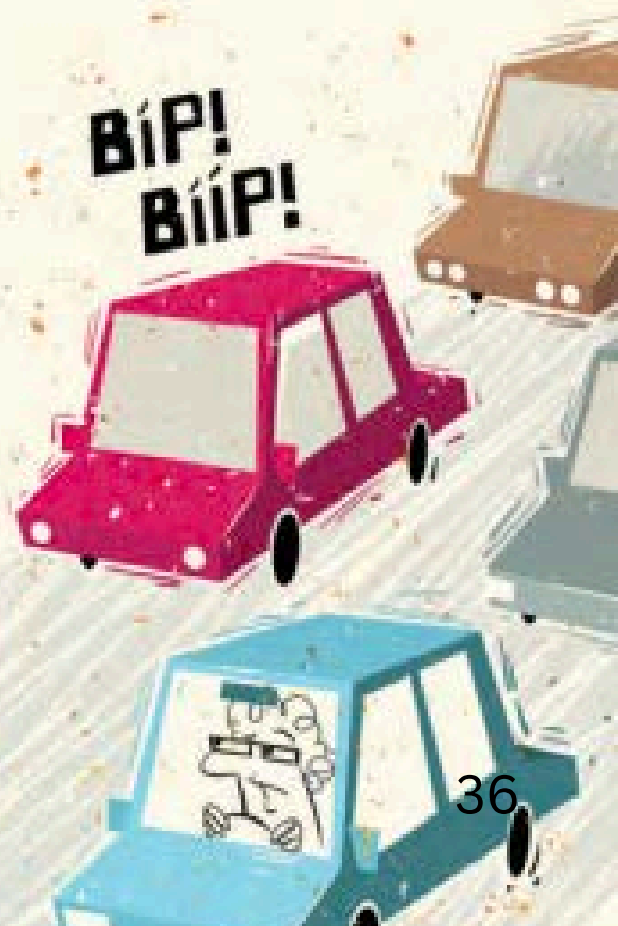
... Ó charr sa lána eile.

Ó, a Mhaighdean!

An raibh mé rómhall?
An raibh mé rósciobtha?
An raibh mé sa lána mícheart?
Nó céard sa diabhal a rinne mé?

Tada.

BÍP!
BÍÍP!

An carr imithe tharam anois –
Cara liom á thiomáint,
Straois mhór ar a béal
Is í ag beannú dom ...

Nach deas an rud é
A bheith i mo chónaí in áit
Nach mbíonn i gceist le 'bíp' ach:

Heileó!

AN GABHAR SA SCOIL

Seán Mac Fheorais

Isteach sa scoil shiúil seanghabhar
Is shuigh síos ar stól;
Thóg sé fód as lár na tine
Is d'ith sé é mar lón

As a phóca thóg sé leabhairín grinn,
Is thosaigh sé ag léamh;
Rinne sé rince dúinn ansin,
'S a mheigeall thuas san aer.

D'ól sé dúch as buidéal,
Is thaitin sé leis, ar ndóigh.
Chuir sé píopa cré 'na bhéal,
Is chaith sé é go beo.

Ag dul amach an doras dó
Chaoch sé súil amháin;
"Is iontach an áit an scoil," ar sé,
"Ach b'fhearr liom bheith i bpáirc.

Bás an Croipí

Sínte ar thaobh an tsléibhe
Chonaic mé an Croipí bocht;
Bhí an drúcht go trom ar a éadan,
Bhí piléar trína ucht.

Bhí sé i bhfad óna chairde,
I bhfad óna theach is a mhnaoi;
Agus é ina aonar fágtha
Ar an bhféar fuar fluich na luí.

Sa bhotháinín sléibhe
Bhí bean ag gol is ag caoi,
Ag caoineadh ar son a céile
Nach dtiocfadh ar ais a choích

"A mháthair, ná bí ag caoineadh,
Ná bí ag briseadh do chroí,
Ní fada go bhfillfidh Daidí,
Suigh síos agus lig do scíth."

Ní fhéadaim, a mhic, ní fhéadaim,
Tá cnapán mór i m'ucht,
Bfhéidir gur páiste gan athair
Tú féin, a mhic, anocht."

"A mháthair, tá Dia cineálta,
Ní ligfidh sé dochar dó;
Ná habair, ná habair, a mháthair
Ná habair nach bhfuil sé beo."

Ach d'fhan sé san áit inar thit sé,
Agus piléar trína ucht;
Nach silfidh Éire aon deoirín
Ar son a saighdiúr bhocht?

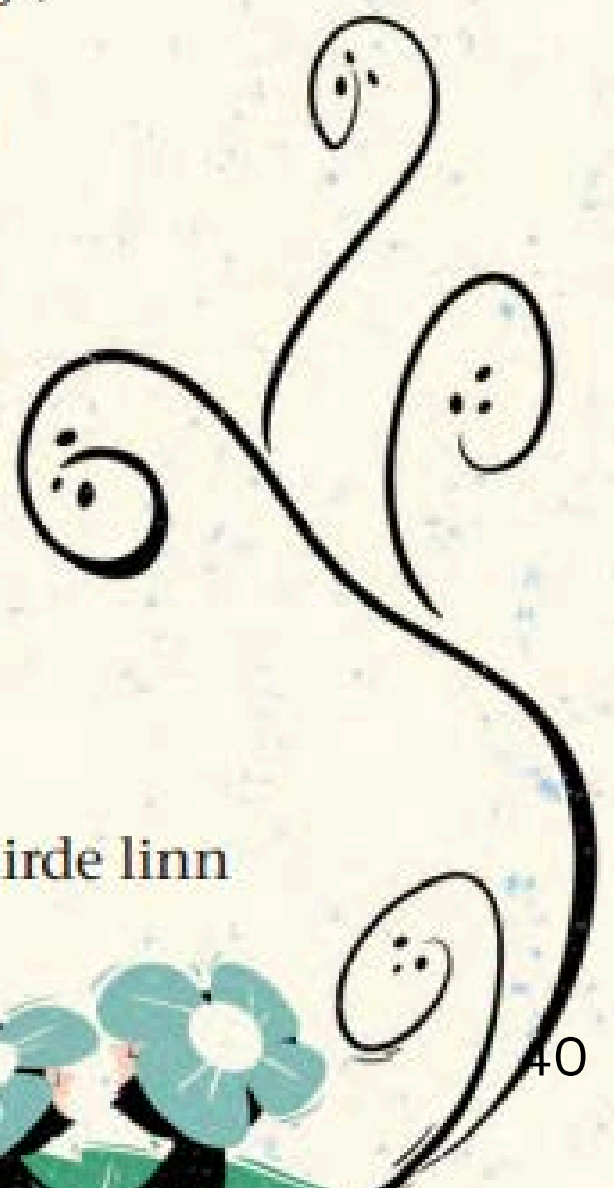
Bailte an tSlua Sí

Patricia Forde

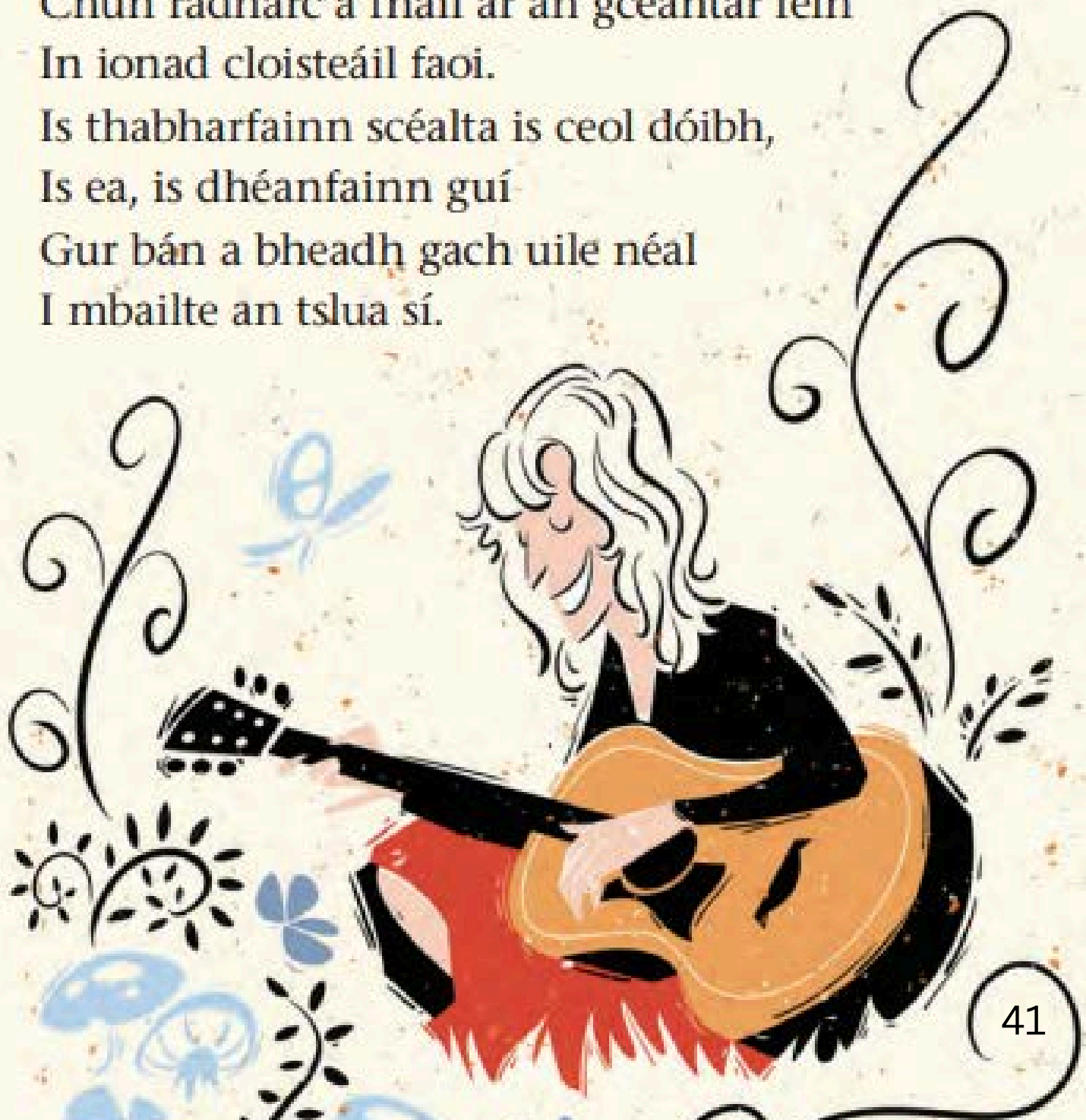
D'Ailbhe

An capall é an féileacán
I mbailte an tslua sí?
An tigín dóibh an sliogán
Ar an ngaineamh ina luí?
An gcloiseann siad an fharraige,
An toirneach is an ghaoth?
An dtuigeann siad ár dteanga
I mbailte an tslua sí?

An hata é an sabhaircín
I mbailte an tslua sí?
An bád é an duilleog
Don bhanríon is don rí?
An gcloiseann siad ár ngáire,
Ár scéalta is ár nguí?
Ar mhaith leo bheith mar chairde linn
I mbailte an tslua sí?

Ba mhaith liom dul is cuairt a thabhairt
Ar bhailte an tslua sí
Chun radharc a fháil ar an gceantar féin
In ionad cloisteáil faoi.
Is thabharfainn scéalta is ceol dóibh,
Is ea, is dhéanfainn guí
Gur bán a bheadh gach uile néal
I mbailte an tslua sí.

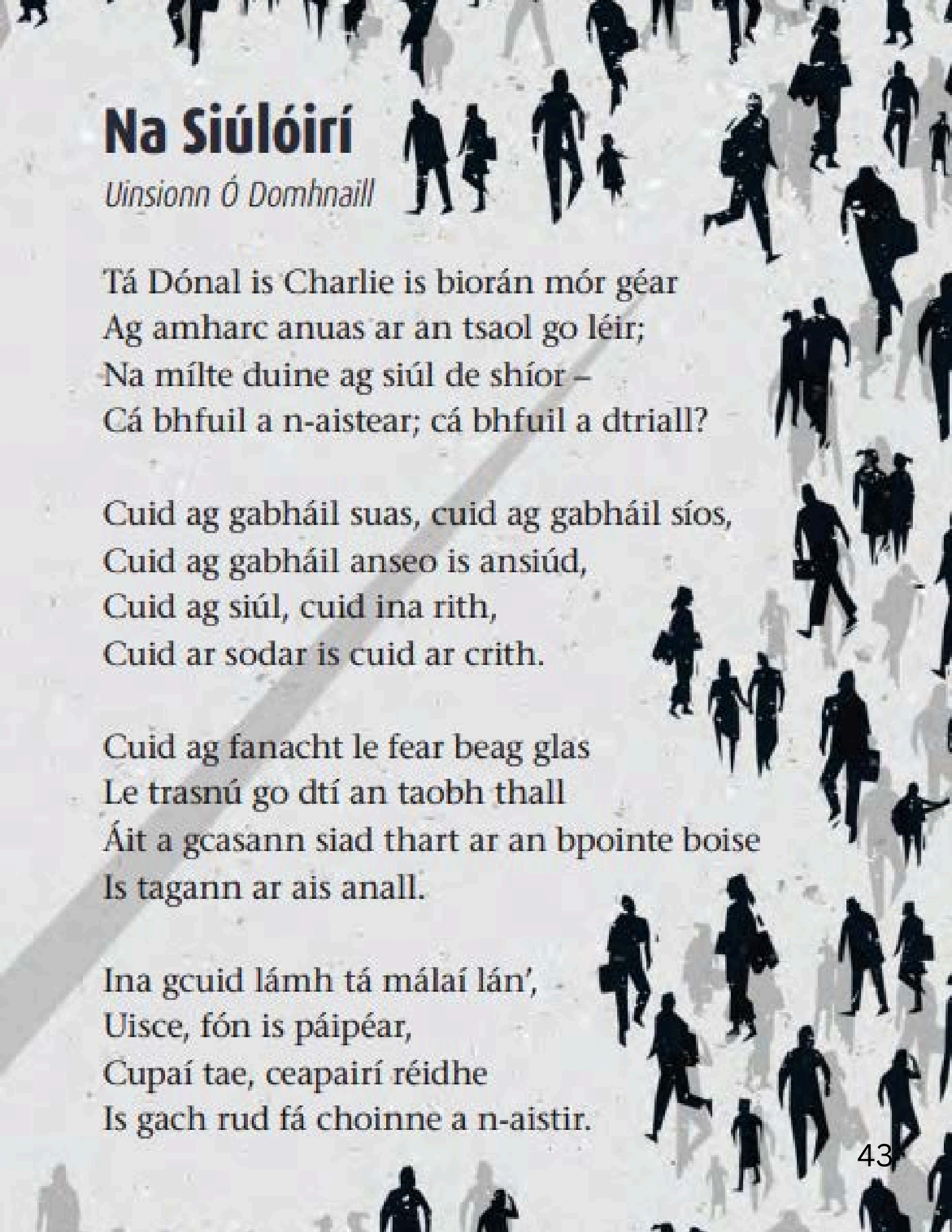
CIG PIONÓIS

Le Eamonn Ó Ríordáin

Bhí an liathróid ar a spota,
Na sluaite ag féachaint go géar,
Shiúil mé ar ais beagáinín
Is d'fhéach mé suas sa spéir
Bhuail mé an liathróid ar chlé,
Léim an cúl báire ar dheis,
Chonaic mé an líontán ag crith,
Is ghabh mé buíochas Leis.
Rith an slua ar an bpáirc,
Is d'iompar siad mé chun an ardáin,
Ansin chuala mé Mamaí ag glaoch –
“Dúisigh, dúisigh a Shéain!”

Na Siúlóirí

Uinsionn Ó Domhnaill

Tá Dónal is Charlie is biorán mór géar
Ag amharc anuas ar an tsaol go léir;
Na mílte duine ag siúl de shíor –
Cá bhfuil a n-aistear; cá bhfuil a dtrial?

Cuid ag gabháil suas, cuid ag gabháil síos,
Cuid ag gabháil anseo is ansiúd,
Cuid ag siúl, cuid ina rith,
Cuid ar sodar is cuid ar crith.

Cuid ag fanacht le fear beag glas
Le trasnú go dtí an taobh thall
Áit a gcasann siad thart ar an bpointe boise
Is tagann ar ais anall.

Ina gcuid lámh tá málaí lán',
Uisce, fón is páipéar,
Cupaí tae, ceapairí réidhe
Is gach rud fá choinne a n-aistir.

Sílim féin go bhfuil siad ar strae,
Go bhfuil siad ar shiúl ar seachrán,
Go ndearna siad dearmad cá raibh siad ag gabháil;
San áit a raibh stuaim tá meadhrán.

A Dhónail is a Charlie, dearc anuas
Is cuir crothán céille ina gceann,
Go sroichfidh siad an baile nó cé ar bith cén áit
A raibh rún acu a ghabháil ann.

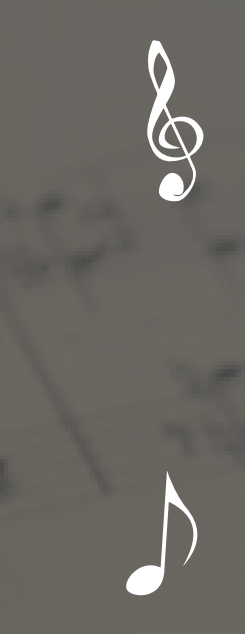
B'fhéidir ansin go bhféadfainnse siúl
Síos Sráid Uí Chonaill faoi phléisiúr,
Gan bheith anonn is anall gach re céim,
Ag seachnadh na gcéadta siúlóir.

Ceolchoirm na Scoile

le Eamonn Ó Riordáin

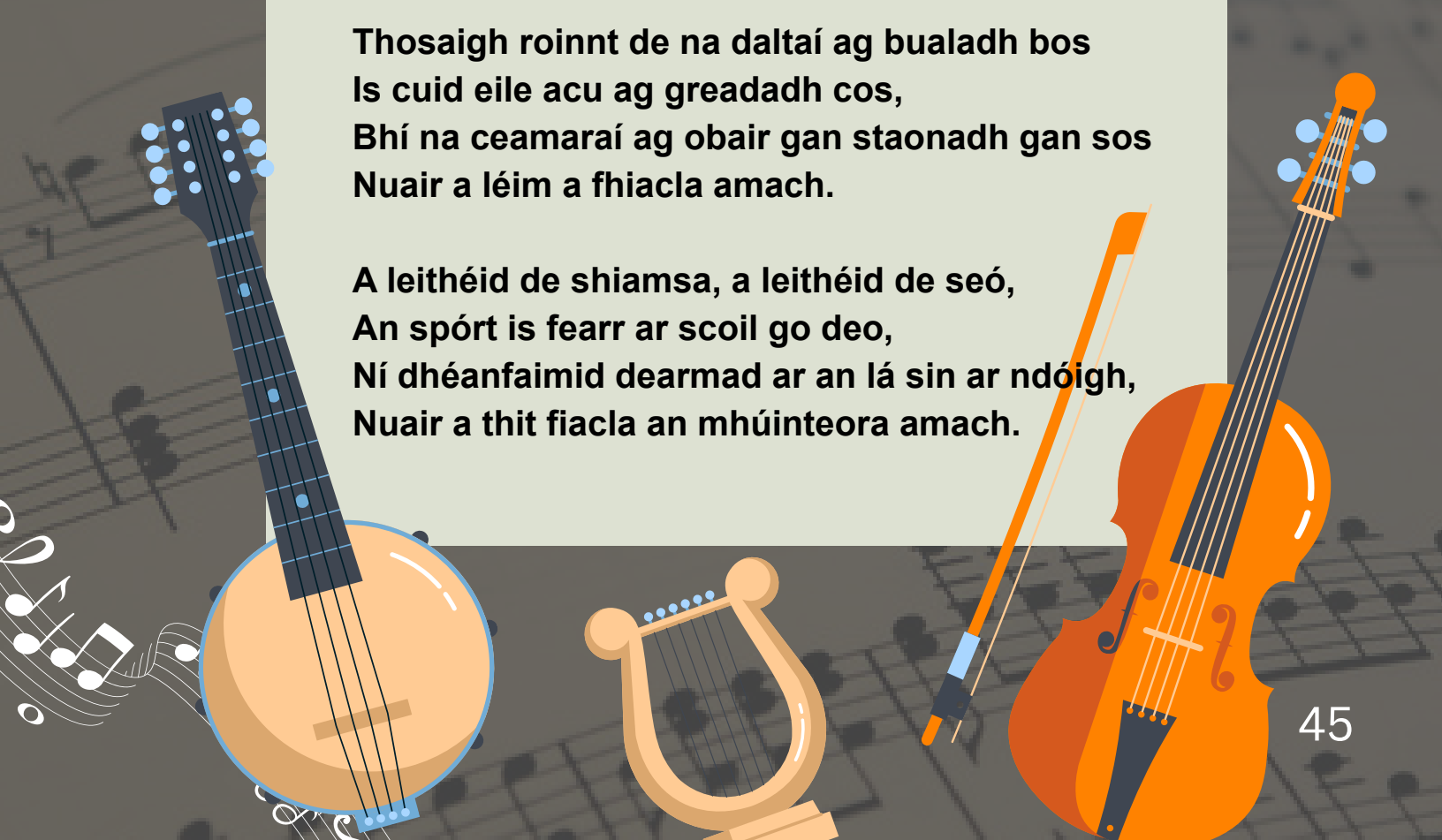

Bhí ceolchoirm ar siúl, bhí an halla mór lán,
Bhí an múnteoir ina aonar thuas ar an ardán.
Ag canadh go bríomhar le ceol an orgáin
Nuair a léim a fhiaccla amach.

Bhí ciúnas sa halla ar feadh soicind amháin,
Ansin thosaigh na daltaí ag éirí fiáin,
An múnteoir ar a ghlúine cosúil le hamadán
Nuair a léim a fhiaccla amach.

Thosaigh roinnt de na daltaí ag bualadh bos
Is cuid eile acu ag greadadh cos,
Bhí na ceamaraí ag obair gan staonadh gan sos
Nuair a léim a fhiaccla amach.

A leithéid de shiamsa, a leithéid de seó,
An spórt is fearr ar scoil go deo,
Ní dhéanfaimid dearmad ar an lá sin ar ndóigh,
Nuair a thit fiaccla an mhúinteora amach.

Eitleog

Áine Ní Ghlinn

Scaoilim m'eitleog
Suas suas san aer.
Pógann sí na crainn,
Is preabann chun na spéire.
Éalaíonn isteach i scamall,
Is tosaíonn sí ag spraoi,
Ag luascadh is ag eitilt
Le rithim na gaoithe.

Ba bhreá liomsa bheith i m'eitleog
Thuas in airde sa spéir.
Ba bhreá liom dul ar foluain
Ar sciatháin aeir.
Ba bhreá liom bheith léi
Thuas os cionn na gcrann ag spraoi,
Ag lorg faoisimh
Ón uaigneas seo i mo chroí.

Céadchosach

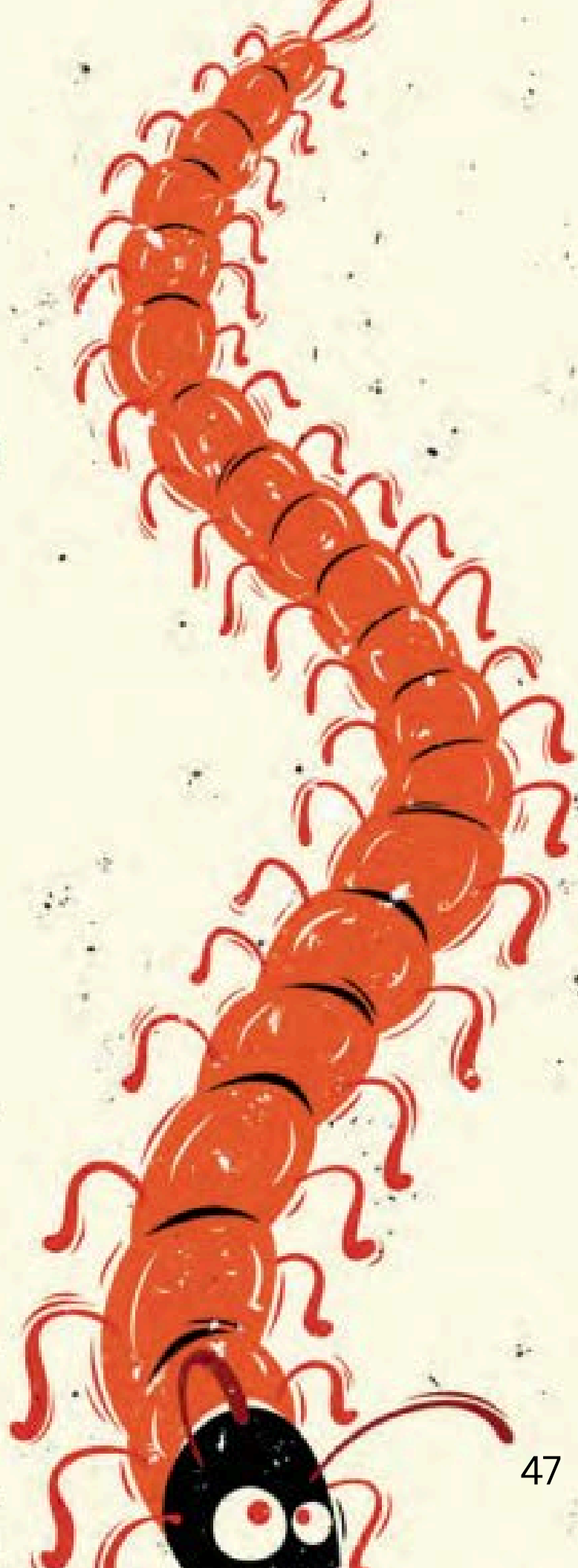
Uinsionn Ó Domhnaill

Trasna an urláir,
Na cosa uilig,
Ag bogadh mar thonn,
San fharraige amuigh.

Ghluais an créatúr
Cé ar bith cén fáth.
Níor fhan mise
Leis an eolas a fháil.

Bhí sé de nós
Againn uilig
Ár gcos a chur air,
Is deireadh a chur leis.

Ach bhog mo chroí,
Is lig mé leis.
Cad chuige a maróinn
Ní chomh deas?

Nár mhillteanach an rud
D'fhear an dá chos,
Deireadh a chur
Le fear na gcéad cos.

Lá Gearr

Le Éamon Ó Ríordáin

Ag a naoi a chlog ar maidin,
Thit an múinteoir ina codladh,
Tháinig sé isteach sa rang
'is ghlaigh sé an rolla.

Shuigh sé ar an gcathaoir,
Nuair a bhíomar ag canadh,
Thit a chloigeann ar an mbord
Agus thosaigh sé ag srannadh

D'fhan sé ina chodladh ann,
'is ag deich tar éis a naoi,
Chuireamar an clog ar aghaidh
Go dtí nóiméad chun a trí.

Dhuisíomar ansin é,
Bhuail an clog ar an mballa,
Dúirt sé linn imeacht ansin
Is ritheamar abhaile.

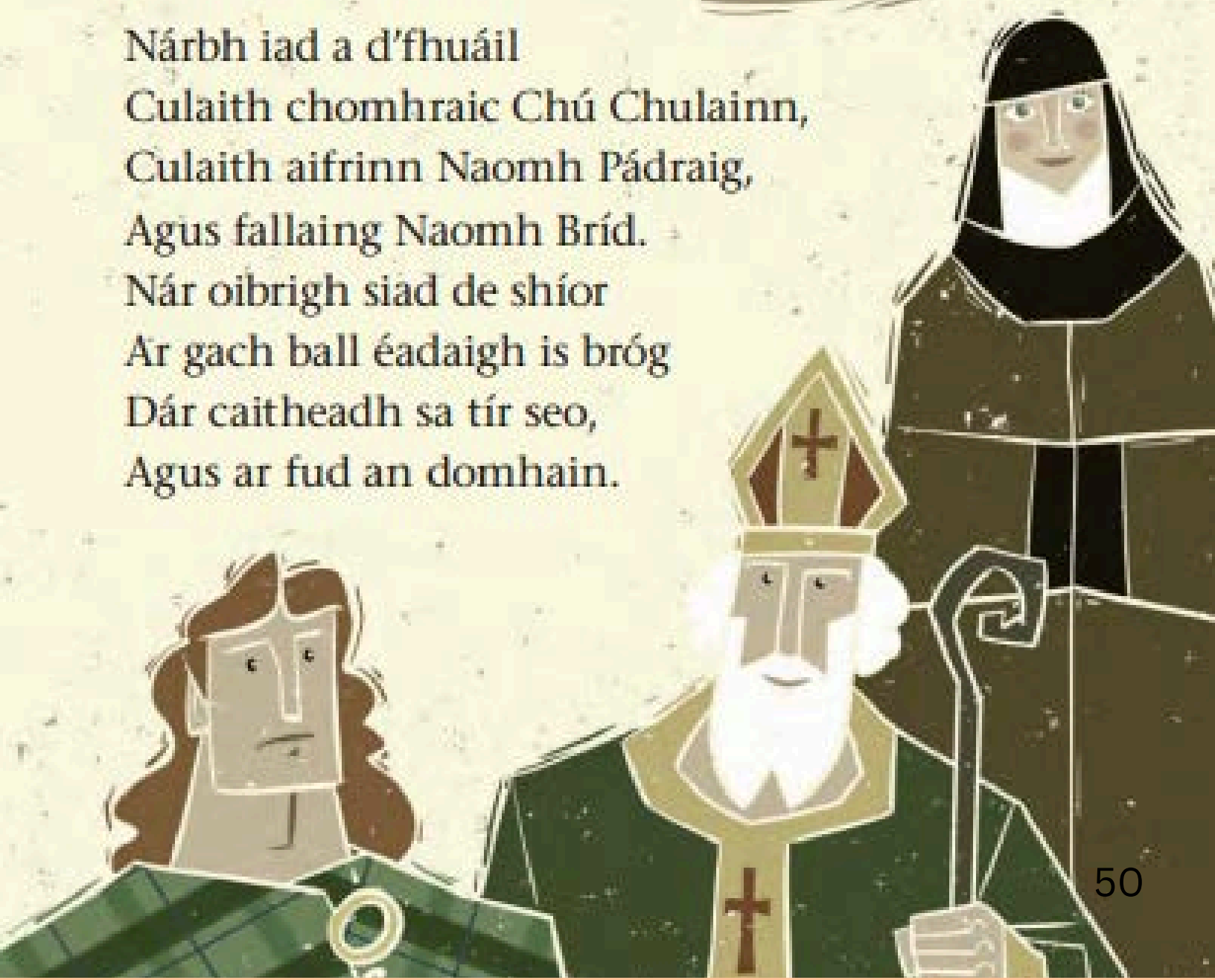
Snáthaid agus Snáithe

Uinsionn Ó Domhnaill

Snáthaid agus snáithe,
Nach deas an péire,
Iad leis na cianta,
Ag obair le chéile.

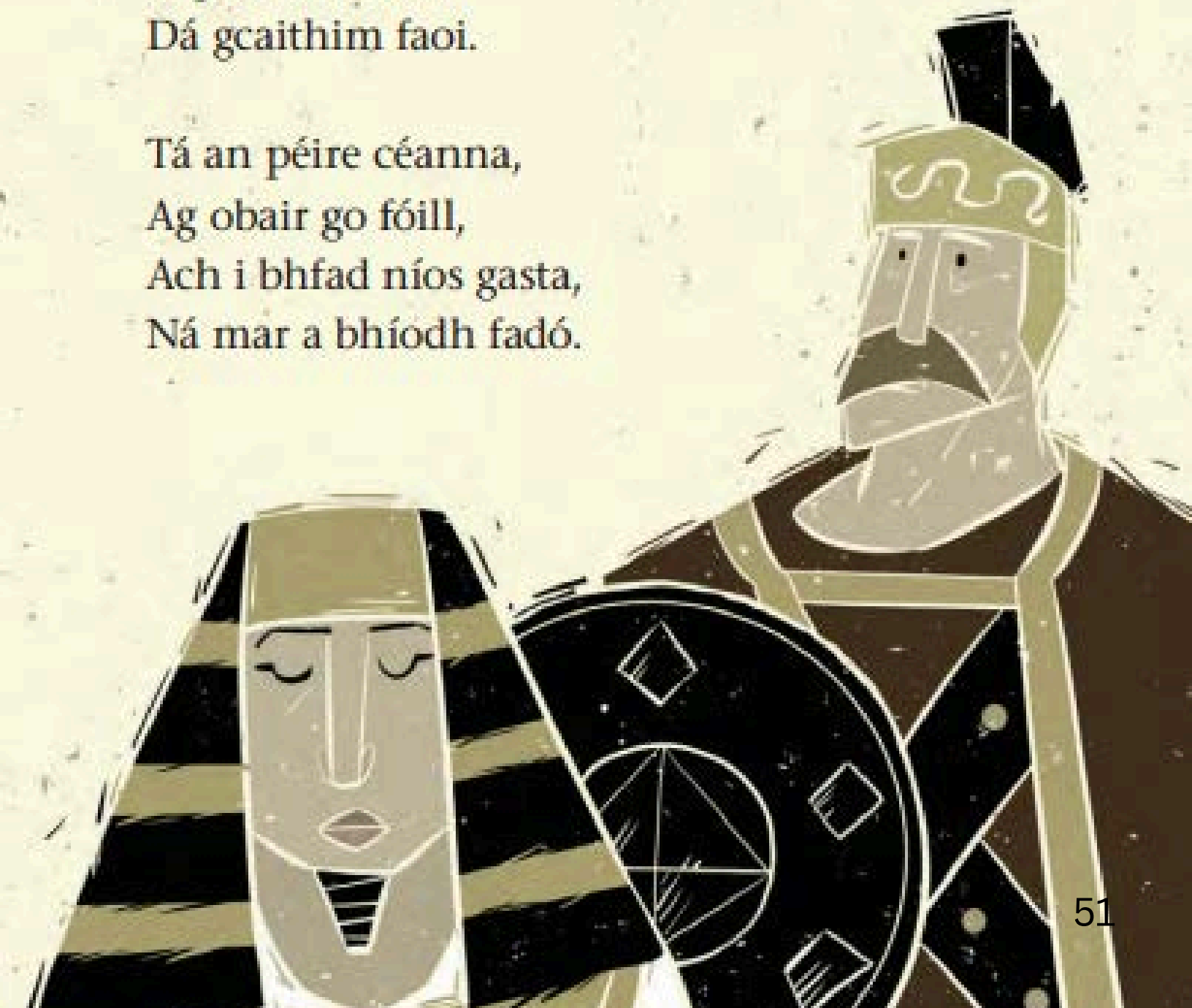

Nárbh iad a d'fhuáil
Culaith chomhraic Chú Chulainn,
Culaith aifrinn Naomh Pádraig,
Agus fallaing Naomh Bríd.
Nár oibrigh siad de shíor
Ar gach ball éadaigh is bróg
Dár caitheadh sa tír seo,
Agus ar fud an domhain.

Bhí a rian le feiceáil
Ar fheisteas na bhfaró,
Impirí na Róimhe,
Is curaidh na Traí,
Agus ormsa fosta,
Ar mo léine is mo bhríste,
Is gach ball eile,
Dá gcaithim faoi.

Tá an péire céanna,
Ag obair go fóill,
Ach i bhfad níos gasta,
Ná mar a bhíodh fadó.

Leithscéal

Le Éamon Ó Ríordáin

Ag dul ar scoil a bhí mé,
Ag siúl faoi spéir gheal ghorm,
Nuair a bhuail mé féin le dineasár
Is chuir sé an ruaig orm.

Rith mé ar nós na gaoithe
Timpeall an bhaile mhóir,
Síos ar luas tríd an bpríomhshráid
Mo dhuine fós ar mo thóir.

Rith mé isteach san ollmhargadh,
Imeagla ar mo chroí,
Ráib mé thar an abhainn
Is tríd an bpáirc phoiblí.

Chaill mé é ar deireadh
Is d'éirigh liom éalú,
'sé sin an fáth, a mhúinteoir,
Go bhfuil mé déanach inniu.

Scéal an Amhráin

Jackie Mac Donncha

Cheap mé go scríobhfainn scéal beag,
Nach mbeadh fada ná róghearr,
A bhogfadh croí an léitheora
Mar a dhéanfadh dán;
Scéal beag gairid teoranta,
Nach dtógfadh mórán am' –
Ach chonaic mé is é scríofa,
Nár scéal é ach amhrán.

Tá scéal i chuile amhrán,
Is amhrán i ngach scéal.
Bíonn croí agus brí sna habairtí,
Agus brón ag rith sa bhféith.
Bíonn tús ann agus deireadh,
Agus fáisceadh maith ina lár,
Ach níl a fhios is é scríofa
An scéal é nó amhrán.

Cheap mé go scríobhfainn amhrán,
Nach mbeadh fada ná róghearr,
Dhá nó trí de nóiméadaí,
Is curfá ina lár.

Chloígh mé leis na rialacha,
Is chríochnaigh mé go séimh –
Ach chonaic mé is é scríofa,
Nár amhrán é ach scéal.

Mar tá scéal i chuile amhrán,
Is amhrán i ngach scéal.
Bíonn croí agus brí sna lirimí,
Agus brón ag rith sa bhféith.
Bíonn tús ann agus deireadh,
Agus fáisceadh maith ina lár –
Ach níl a fhios is é scríofa,
An scéal é nó amhrán.

Seoladh

Jackie Mac Donncha

Tá mé ag seoladh leis na blianta,
Ag tóraíocht áit le gabháil i dtír,
Ach ní fheicim port ná caladh
Le mo rópa a chaitheamh díom.
Bím ag tornáil is ag casadh timpeall,
Ag gabháil in aimhréidh idir tuile is trá,
I gcónaí ag breathnú go híochtar spéire,
Ag súil le radharc a fháil ar mo ghrá.

Tá m'intinn sraoilte stróicthe,
Mar níl dídean in aon áit.
Tá na tonnta móra tréana,
Do mo dhalladh oíche is lá.
Mura dtiocfaidh cóir ná athrú,
Beidh mé ag seoladh arís go brách,
I gcónaí ag breathnú go híochtar spéire,
Ag súil le radharc a fháil ar mo ghrá.

Caint

Éamonn Ó Ruanaí

Tá cigire cainte i mo cheann
A chíorann gach smaoineamh a ritheann tríd,
Ag meá gach focail, ag blaiseadh na bhfonn,
Ag ceilt rún nó fírinne lom,
Ag scagadh freagraí,
Ag baint, ag scrios,
Ag iarraidh frásaí borba a chosc.
Is é is toradh ar a dhianscrúdú
Mo theanga a cheangailt ina snaidhm, ina lúb,
Gach focal stadach,
Frogach, bacach,
Do m'fhágáil balbh
I mo
Thost.

S

M

Ú

G

R

E

T

É

R

H

O

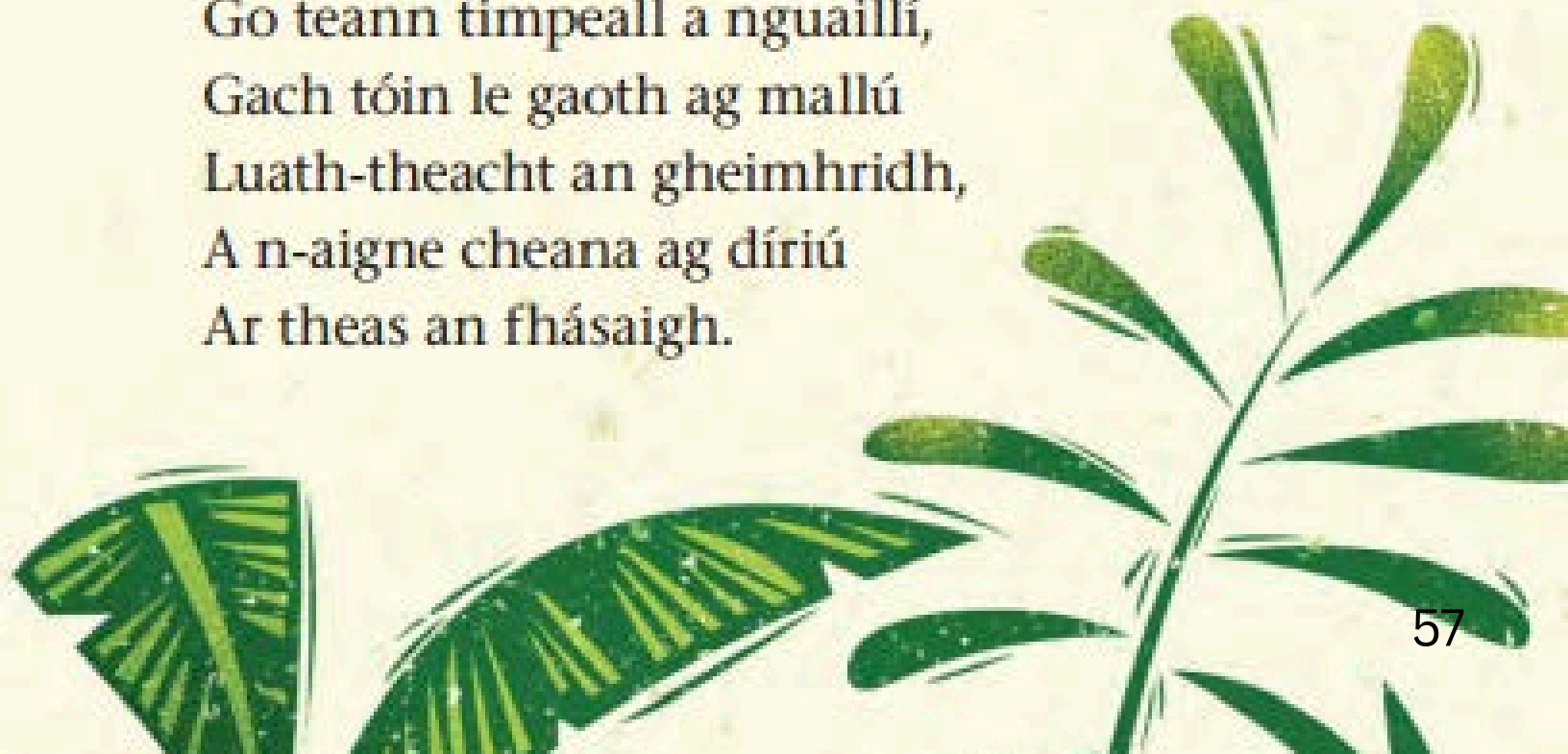
An Afraic

Éamonn Ó Ruanaí

Fáinleoga cromtha cráifeacha,
Ar líne lúbtha leictreach,
Ina ngarda onóra mífhoighneach,
Ar shochraid an tsamhraidh.

Gach gob géar ag cogarnaíl,
Ag roinnt a scéalta seilge
Le teanga olagónach ocrach,
Nár bhlais cuileog le déanaí.

A gclóca dorcha á dhaingniú
Go teann timpeall a nguailí,
Gach tóin le gaoth ag mallú
Luath-theacht an gheimhridh,
A n-aighe cheana ag díriú
Ar theas an fhásaigh.

Lus an Chromchinn

Éamonn Ó Ruanaí

Cén náire atá ort, a bhláithín bhuí,
Nó céard a chuir ort ceann faoi?

Tagtha róluath chuig féasta an earraigh,
Réidh don rince is don spraoi,
I do sheasamh i d'aonar i lár an halla,
Gan faic le cloisteáil ach macalla.

Gléasta go gléigeal gan aon agó,
I ngúna síoda a dhear Van Gogh,
Ag guí go gcuirfear tús gan mhoill,
Le píobaireacht dhraíochtach na mílte éan.

Ag tabhairt faoin ngeimhreadh go himníoch,
Do chloigeann creathach ag gobadh aníos,
Ná bí faiteach anois, a stór,
Ní gá duit brath ar aon cheoltóir.
Ardaigh do chloigeann gan aon scáth,
Is é do thrumpa órga a fhógróidh an blás.

An Grá

Éamonn Ó Ruanaí

Le cuileog bhacach
Bhuail damhán alla tráth,
Is dá n-ainneoin féin,
Thit an bheirt i ngrá.
Pósadh iad ag cóisir mhór,
Is ar mhí na meala d'imigh siad leo.

An lá dár gcionn, go mór faoi léan,
D'fhill an damhán alla is é leis féin.
'Ar mo chomhaireamh atá an locht –
Bhí mé cinnte go bhfuair mé a hocht
Dallta ag an ngrá a bhí mé, muiise,
Níor thug mé faoi deara na maidí croise.'

Thit Fiacail

Thit fiacail uaim anois beag

‘S tá bearna mór im’ dhrandal

Beidh na leanaí eile ag magadh fúm

Ag rá go bhfuil mé mantach

Ach cuirfidh mé faoi mo philliúr í

Anocht ag dul a luí dom

‘S tiocfaidh na síoga

Amach i lár na hoíche.

Tógfaidh siad don lios í

Ná fiafraigh díom cad chuige

Ach ar maidin nuair a dhúiseoidh mé

Beidh romham caoga phingin.

Dónal Óg Ó Ceocháin

An Londubh 's an Préachán

In aice mo thí ar thaobh an bhóthair

Tá crann mór craobhach ard

Bíonn londubh ina shuí ar an gcraobh is ísle

'S préachán thuas ar a bharr

Bíonn siad ag caint go moch ar maidin

Nuair a bhíonn an mhaidin go breá

Deir an londubh “bhfuil siad ina suí go fóill?”

Deir an préachán “Tá, tá, tá.”

Cloisim arís iad le titim na hoíche

'S mé i mo luí go sámh

Deir an londubh “Bhfuil siad ina luí go fóill?”

Deir an préachán “Tá, tá, tá.”

Leipreachán

Leipreachán a chuaigh ar strae

Bhí sé amuigh ar feadh an lae

Gan blúire aráin, ná cupán tae

‘Sé a bhí go brónach

Cé tháinig air ‘s é ina luí

Go tuirseach tinn gan aon chorraí

Ach buachaill beag a bhuaile an tslí

‘S thug dó bia a dhóthain.

D’ól sé tae ‘s d’ith sé arán

‘S nuair a bhí a bhoilgín lán

D’fhág ag an mbuachaill slán

‘S thug sé corcán óir dó.

Is maith an rud bheith fial le bocht ‘

S gan do chroí bheith crua ná docht

Gheobhaidh tú é arís faoi hocht

An té a thugann do na bocht.

MICÍ AGUS SÉIMÍ

Tá Micí ana bheag 's tá Séimí ana
mhór

'S tá úlla breátha deasa ar an gcrann
Arsa Micí beag le Séimí

"Beimid ocrasach ar scoil,
'S níor cheart na húlla deasa fhágáil
ann."

Chuaigh Micí beag in airde
Fuair sé cabhair ó Shéimí mór
Ach bhí máthair Mhicí bhig taobh
thiar den chrann
Fuair sí bata athar Mhicí, thóg sí an
bheirt acu isteach.

'S do chloisfeá iad ag béicigh thíos
sa ghleann.

Tá Micí ana chiúin 's tá Séimí ana
chiúin

'S ní dhéanann siad aon gháire ná
aon ghreann

Tá an bheirt ar scoil arís 's ní féidir
leo suí síos

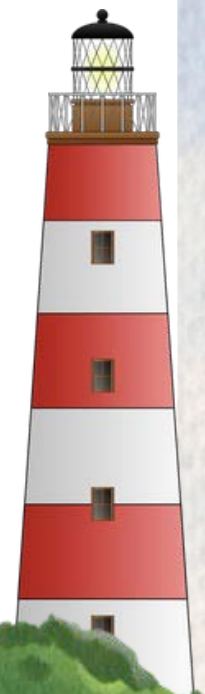
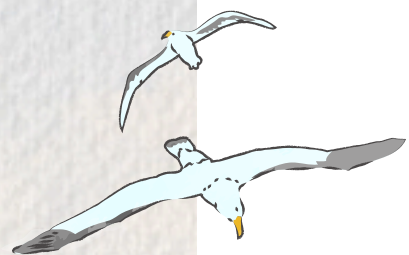
'S tá úlla breátha deasa ar an gcrann.

Faoileán Faoileán

Faoileán, Faoileán ar an trá
Tá tú uaigneach cén fáth?
D'imigh, d'imigh, d'imigh grá mo chroí
D'fhág sí mé liom féin 's d'imigh sí.

Faoileán faoileán ar an trá
Ná bí uaigneach mar atá
Fillfidh, fillfidh, fillfidh grá do chroí
Tuigeann sí go binn gur geal leat í.

Faoileán faoileán ar an trá
Seo í do chara, seo í do ghrá
D'imigh sí thar muir i bhfad i gcéin
Tháinig sí ar ais chuig a grá geal féin.

OSCAIL, OSCAIL, A BHLÁTH, A BHLÁTH

Oscail, oscail a bhláth, a bhláth
Cé atá amuigh chun mé a chrá
Mise an bheach bhuí, táim le fada im' shuí
Tá sé in am 's i dtráth go ndúiseodh gach bláth
Brostaigh 's oscail a bhláth, bhláth

Céard atá uait chomh luath sa lá
Mil atá uaim, a bhláth, a bhláth
Mil mhilis, mil bhuí, an mhil is deise lem' chroí
'S a fhaighim gach lá fial ó gach bláth
Brostaigh's oscail a bhláth, bhláth

Tar agus tóg leat do sháith, do sháith
Go raibh mile maith agat (x3) a bhláth a bhláth

Cúl an Tí

Tá Tír na nÓg ar chúl an tí Tír álainn
trína chéile Lucht ceithre chos ag siúl na
slí Gan bróga orthu ná léine Gan Béarla
acu ná Gaeilge

Ach fásann clóca ar gach droim
Sa tír seo trína chéile
Is labhartar teanga ar chúl an tí
Nár thuig aon fhear ach Aesop
Is tá sé siúd sa chré anois

Tá cearca ann is ál sicín
Is lacha righin mhaothaolach
Is gadhar mór dubh mar namhaid sa tír
Ag drannadh le gach éinne
Is cat ag crú na gréine

Sa chúinne thiar tá banc dramhaíl
Is iontaisí an tsaoil ann
Coinnleoir, búclaí, sean-hata tuí
Is trúmpa balbh néata
Is citeal bán mar ghé ann.

Is ann a thagann tincéirí
Go naofa trína chéile
Tá gaol acu le cúl an tí
Is bid ag iarraidh déirce
Ar chúl gach tí in Éirinn.

Ba mhaith liom bheith ar chúl an tí
Sa doircheacht go déanach
Go bhfeicinn ann ar chuairt gealaí
An tollaimhín sin Aesop
Is é ina phúca léannta.

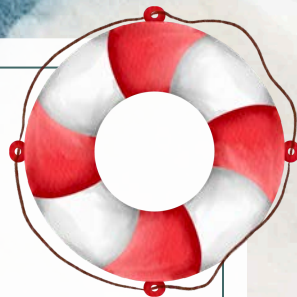
Seán Ó Riordáin

Is é Dia a Chum Gach Aon Rud

Is é Dia a chum gach aon rud
Atá ar dhroim an domhain
Is É a chum na spéartha
Is É a chuir na réalta ann
Is É a rinne an tréan-mhuir
Gach bá, 's cuan, 's tonn
Is É a rinne na sléibhte
'S gach aon chnoc 's gleann.

Is É Dia a rinne gach bláth beag
Dá bhfásann ar an úir
Is gach crann mór leathan ard glas
Is breá le radharc na súl
Rinne sé an t-éinín álainn
Nach bhfágann brón ná brón ná buairt
Ar chroí an duine chráite
Lena cheol breá aoibhinn suairc.

Seán Ó hAirt

Buachaill beag dána Seán Ó hAirt
Chuir sé an bád ar snámh gan cead
Bhí maide mór rámha ag Seán amach
Ach d'imigh an bád chun fáin ar fad

Ansin do bhí Seán ag rá “Óchón”

Ag gol ‘s ag gearán go cráite i mbrón
“A mhamái,” a ghrá, ná fág go deo
Do pheata beag, Seán, sa tsáile mhór.”

Léim Daidí sa tsáile is do shnámh amach

Agus thug sé an bád ar an dtrá isteach
Bhí sé mí-shásta cráite ceart
Ach fuair Mamaí a phardún do Sheán Ó hAirt.

Asailín Pharis (Pharí)

Do ghluais sé tríd an margadh
An t-asailín beag deas
'S má ghluais do ghluais mar asailín
Gur ghradam leis a chros

Níor bhrúigh sé tríd na sluaite cruinn
Níor shatail ar aon chois
Ach d'fhan ar nós duine uasailín
Gur deineadh casán do.

Bhí cloigín ar a éadan umhal
Faoi shíoda dearg tláth
Ba sheipéal sásta an sráidín cúng
Is é ag gabháil thar bráid
Laistiar dá ghiolla, d'fhair gach súil

An ciseán ar a dhrom
D'íslíodh gach srón mórchathú
Nuair a d'imigh sé as amharc.

Mar níorbh ainmhí chun ualaigh é,
Ná asal móna groí
Ag díol snaoisín labhandair
Bhí asailín Pharis.

Stradivarius

Do tharla lá, trí sheans mall
Dé i siopa sean-earraí
Go bhfaca Kreisler sean-veidhlín
Faoi smúit na mblian'na luí

Is d'fhiafraigh sé: "An luachmhar é?"

Is labhair an reiceadóir:

"Tóg chugat an gléas is múscaíl é,
'S ná luaigh a luach go fóill."

Do theann sé téada an veidhlín chiúin

Do lasc air trasna an bogha
Gur scaoileadh streancán magúil, mear
Is sean-tiúin uaigneach mall.

Trí dhoras ársa an árais úd,

Anall trí cheo na mblian
Ag triall ón uaigh do phlódaigh slua
Nuair ghlaigh an sean-veidhlín

Lasmuigh sa ród do stad an glór

Gach beo faoi dhraíocht sa gceol
Do thost gach céim, do reoigh gach béal
Is cheolaigh sár-cheoltóir

Ró-luath do lig sé uaidh an bogha

Do leagh macalla an cheoil
Gur leath arís sean-tóir an lae
Go fuadrach fan an róid

"Ó tóg an gléas mar fhéirín uaim,"

Adúirt an reiceadóir

"Ní cuí a choimeád anseo 'na thost
Ach buanagh air do cheol."

Trí Tréithe na Féinne

Ceist ag Pádraig, grá na nGael
Lá, ar laoch an liath-fhuil,
Caoilte Mac Rónáin na scéal
Tráth in Éirinn iath-ghluis.

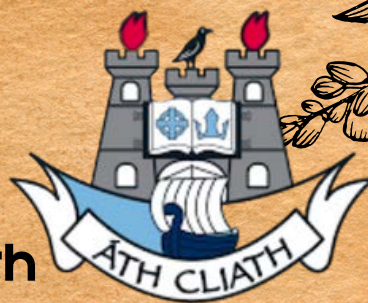
“Inis dúinn, a scéalaí bhinn

Céard a thug daoibhse a tiarnas?
Nó céard a choinnigh sibh gan mheath,
An fhaid a mhair na Fianna?”

“Trí tréithe do dhaingnigh sinn,”

Do fhreagair Caoilte ciallmhar
“Glaine ár gcroíthe, ‘gus neart ár ngéag,
Is beart de réir ár mbriathar.”

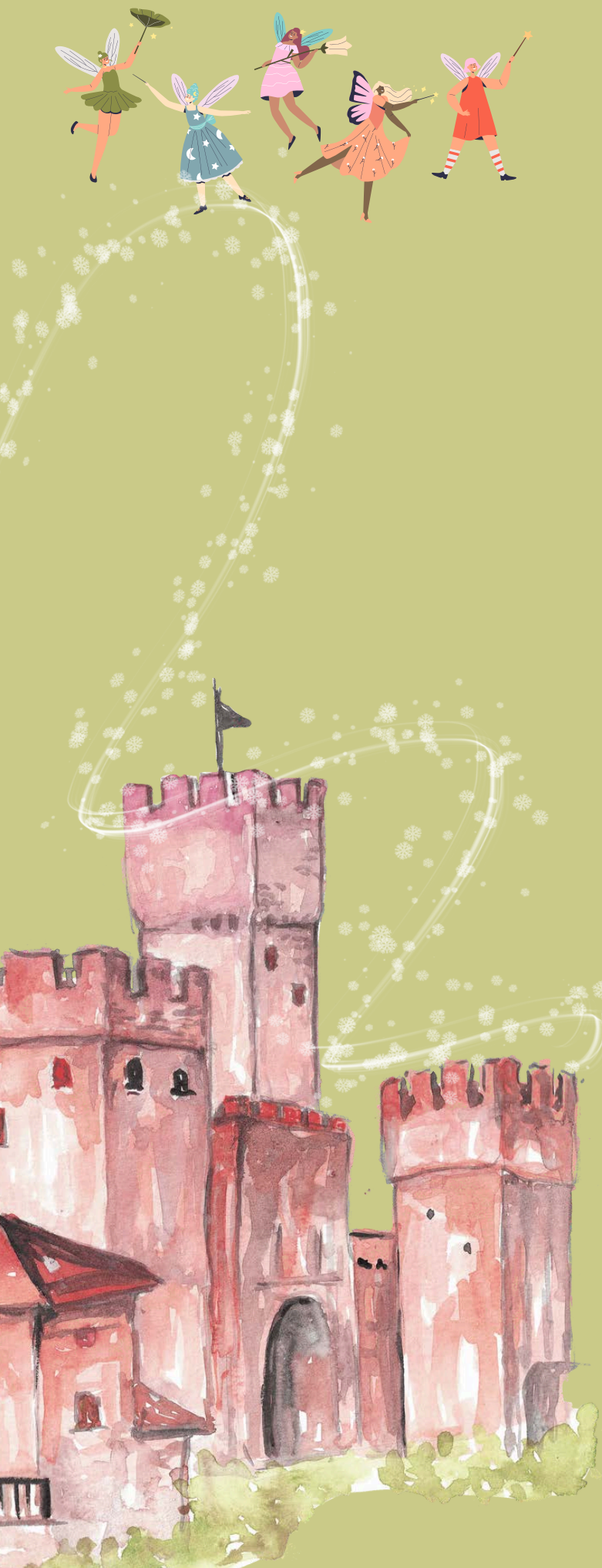
Sráideanna Bhaile Átha Cliath

Guím beannacht Mhic Dé ar na Gaeil shiúlann
Ar shráideanna Bhaile Átha Cliath,
Thar gach talamh in Éirinn an chraobh do thabharfainn
Do shráideanna Bhaile Átha Cliath
Nár mhinic cois céimeanna naomh agus suadh
Agus gile na mbé agus laochra gan ghruaim
Rachaidh spirid na héigse dom chléibhse go buan
Ó Shráideanna Bhaile Átha Cliath.

Óir do chonaic sibh Brian, an riath úd do shaor sibh,
A shráideanna Bhaile Átha Cliath
Agus Lorcán na dtriall dar chiach bhúr ndaorbhruid
A shráideanna Bhaile Átha Cliath.
Tomás an tSíoda do scaoil an lann,
Agus Seán a'Díomais do cloíeadh le feall
Bíonn stair na n-aoiseann ag líonadh im mheabhair
Ar shráideanna Bhaile Átha Cliath.

An gcuimhin libh feighil 's aiséirí na Cásca,
A shráideanna Bhaile Átha Cliath
'Sna soilse do hadhnadh do leigheas bhúr náire,
Ar shráideanna Bhaile Átha Cliath?
Níorbh fhada a ré 's a scéimh faraoir!
B'éan balla géar 's an piléar an díol
'S flaithe na Féinne san aol ina luí
A Shráideanna Bhaile Átha Cliath.

Gilín Sneachta

(Oiriúnach do Slua-Aithriseoireacht)

Chónaigh Gilín Sneachta i gcaisleán mór liath
Ba dheas an cailín Gilín, ba dheas, ba ghleoite í.
Chónaigh Ríon na tíre sa chaisleán mór liath
Níor dheas an bhean an ríon, níor dheas, ba ghránna í.
Bhí scáthán sa chaisleán ba scáthán draíochta é
Labhair an Ríon leis 's labhair an scáthán léi.
Cé hé an té is deise ar an domhan go léir?
Gilín an té is deise a deir an scáthán léi.
Bhí fearg ar an ríon bhí fearg uirthi 's éad
Ghlaoigh sí ar an saighdiúr lena claidheamh fada géar
Maraigh Gilín Sneachta, maraigh í hó hó
Beidh mise ar an té is deise ar an domhan mór go deo.
D'imigh Gilín Sneachta do rith sí léi sa choill
Do rith, do rith níor stad sí do rith sí léi gan mhoill.
Tháinig sí go tigin go tigin beag sa choill.
Bhí tuirse mór ar ghilín 's chuaigh sí an 'na luí.
Seachtar firín bheaga ' bhí ina gcónaí sa tigh
Nuair a tháinig siad abhaile fuair siad Gilín rompu istigh.
Fan linn, fan linn, fan linn, ar siad
Fan linn a Ghilín fáilte romhat nár dheas na daoine iad.
D'fhan Gilín Sneachta leo sa tigin beag sa choill
Fad táimid amuigh ar siad ná hoscail an doras riamh.
D'fhan Gilín Sneachta le oar feadh bliana bhí sí sonasach go leor
Ghlanadh sí an tigh gach lá 's cuireadh sí bia i gcóir
Ach lá do tháinig seanbhean bhí ciseán úll ina láimh.
Duitse na hulla ar sí, duitse iad a ghrá.
Thóg Gilín úll mór dearg chuir sí greim ina bhéal
Bhí nimh san úll mór dearg 's thit sí síos mo léan.
B'í an Ríon an seanbhean, gháir sí hí hí hí
Ach ghoil na firíní beaga 's rinne siad cónra gloine di.
Tháinig prionsa óg an treo, 's é ar chapall bán
Thóg sé lámh an chailín deas, 's dhúisigh sí hurá.
Thóg sé Gilín Sneachta leis, go dtí a chaisleán féin
'S mhair sí ann go sásta lena prionsa láidir tréan.

Is Cuimhin Liom an Sneachta

Fiafraítear díom ar uairibh
“An cuimhin leat an sneachta mór?”
Is deirim leo gur cuimhin
Ach ceilim uathu m’ábhar bróin

Is cuimhin liom liom le sceon é,
Ag teacht go trom mar mhallacht Dé,
Ag múchadh faoi go doimhin –
Ród is claí ar aon leibhéal

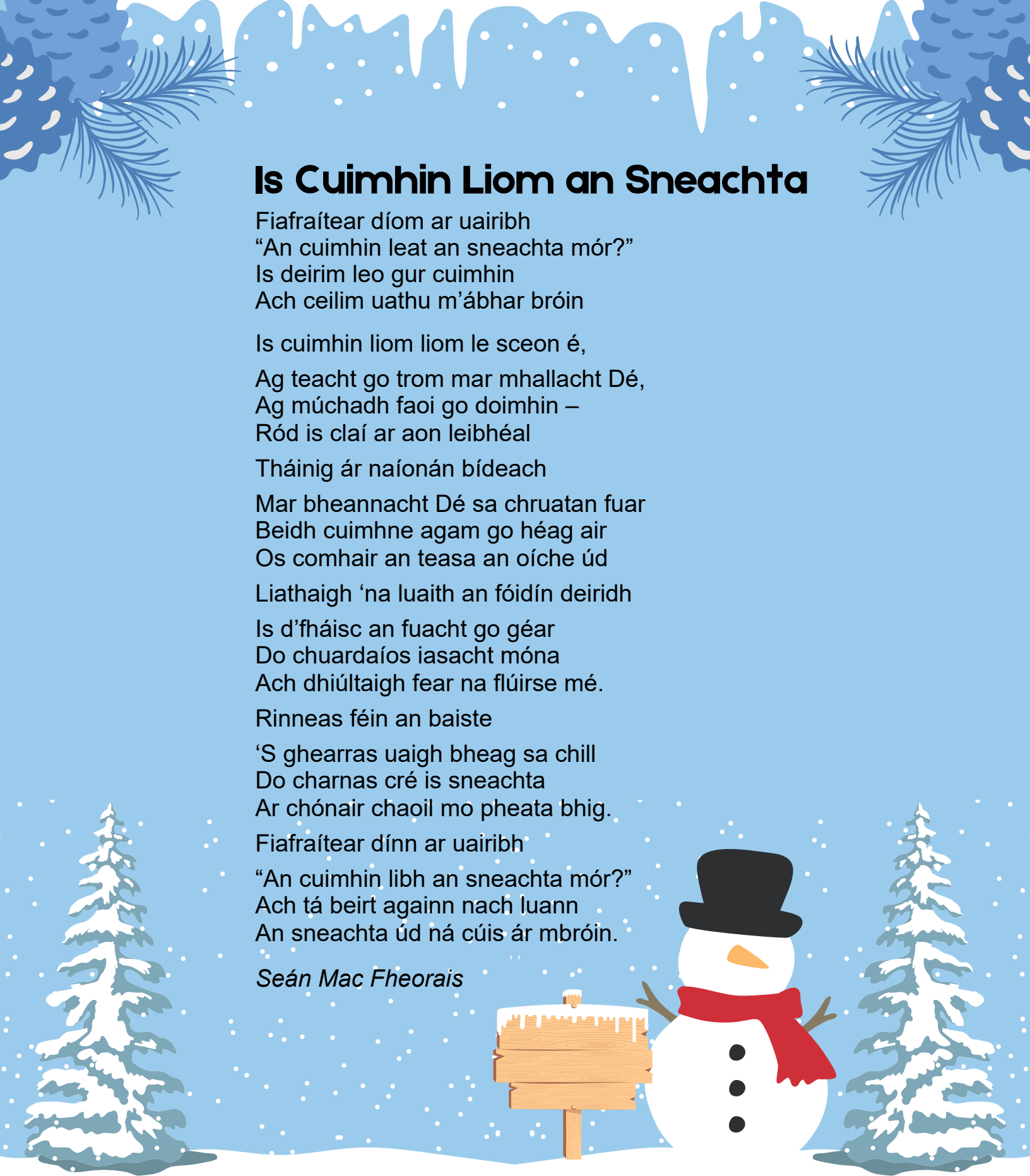
Tháinig ár naíonán bídeach
Mar bheannacht Dé sa chruatan fuar
Beidh cuimhne agam go héag air
Os comhair an teasa an oíche úd

Liathaigh ‘na luaith an fóidín deiridh
Is d’fháisc an fuacht go géar
Do chuardaíos iasacht móna
Ach dhiúltaigh fear na flúirse mé.

Rinneas féin an baiste
‘S ghearras uaigh bheag sa chill
Do charnas cré is sneachta
Ar chónair chaoil mo pheata bhig.

Fiafraítear dín ar uairibh
“An cuimhin libh an sneachta mór?”
Ach tá beirt againn nach luann
An sneachta úd ná cúis ár mbróin.

Seán Mac Fheorais

Mise an Rothar

Ó nach mise an rothar lúfar
'S mo chloigín ar mo cheann
Mo bonnaí ar an dtalamh
'S mo dhiallait ar mo dhrom
Tá lampa beag ar m'éadan
Agus máilín ar mo chúl

(Curfá X2)

Mise an rothar síos an bhóthar
Ting-a-ling-a-ling

Ó nach mise an rothar gasta
A nions teachtaireacht go pras
Ar aistear go dtí 'n siopa
Le rudaí a thabhairt ar ais
Ní siar go dtí an garraí
Leis an dinnéar chuig na fir

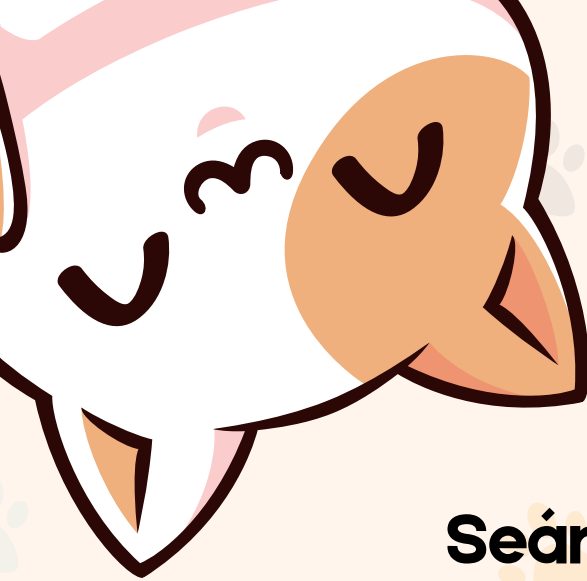
(Curfá x2)

Tá an bóthar fada romhainn
Agus áilleacht ar gach taobh
Tá na héiníní ag cantain
Thuas ar bharr na gcraobh
Tá Colm beag am stiúrú
'S a ghruaig rua leis an ngaoth

(Curfá x2)

Peadar Ó Dubhda

Seán agus a Chat

Garsún deas é Seán Mac lem'
chomharsa Seoirse Feicim é gach lá
'S chaitín bán ina chongar

Ag súgradh bhíd go sámh
An cat 's Seán le chéile.
Tá clis ar fheabhs ag Seán
Ach buann an cat go caoch air.

Is peata an caitín
Is peata Seán gan amhras
Acu tá saol ró bhreá
Ach ní bheidh go brea ar ball beag
Nuair a rachaidh Seán ar scoil
Is baol ná beidh sé sásta
Ní háit do pheata an scoil
Ach áit do léamh 's áireamh.

'Srachaidh an cat ar fán
Nuair ná beidh Seán ina chongar
'Sní bhfaighidh sé cóir ná ceart
Imeasc Seán –cat na gcomharsan

Peadar Ó hAnnracháin

Mo Bhláth

Ghabhas síos le fána géar
Phiocas bláth i lár móinéir
Ach séideadh uaim é suas sa spéir
Ag gaoth nár bhraitheas.
Leanas é go himeall mara
Go barr an tsléibhe, m'intinn scartha
Ón gcorp a spreag é le glór macalla
Aníos ó bhun mo chroí.
Scuabas chugam mo chroí arís
Mo cheol, a chailleas sa turas síos,
Ach anois, táim seasc ó bheith ar bís
Ag tnúth le bua sa deireadh.

Domhnall Ó Loingsigh

Ag Moladh Leabhar

D'inis siad dom faoin domhan mór
Gach tír i bhfad i gcéin
Is scéalta faoi na ríthe Saighdiúirí is fir
léinn.

Mhúin siad scéal na hÉireann
saolta naomh is saoi,
Faoin gcaisleán agus mainistir
Is tithe beaga tuí.

Fuair mé eolas ar an ngrian

An ghealach is an spéir
Na pláinéid agus réaltaí
Na roicéid thuas san aer.

Thaispeáin gach ainmhí is éan
Trí fhocail is pictiúir:
An eilifint, an míol álbhalmhór
An colúr ins an túr.

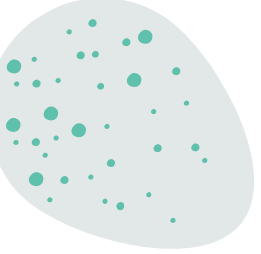
Ó na clúdaigh d'fhás na crainn
Do rith gach sruthán tuile.
Thíos i measc na leathanach
Bhí gleo bolcáin ar buile.

Ón gcéad uair riamh a léigh mé leabhar
Mhéadaigh siad mo stór:
As seo amach go lá mo bháis
Molaim iad go mór

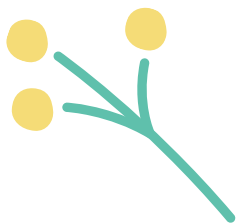
Daithí Ó Diollúin

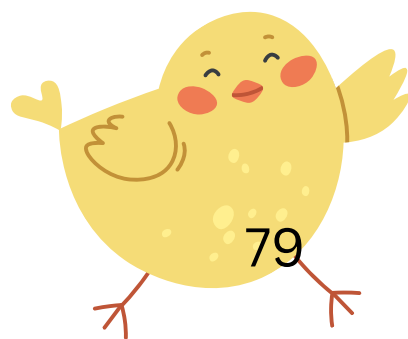
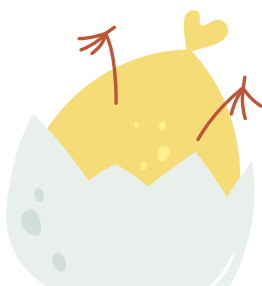
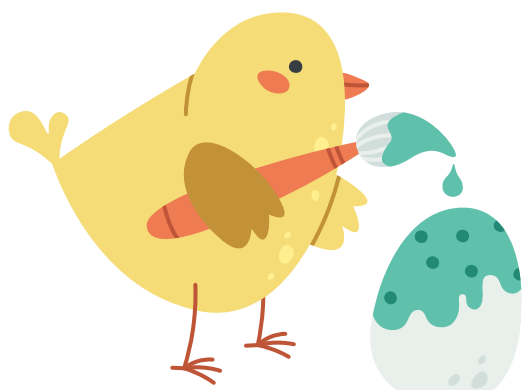
An Traonach Anois

Uair amháin roimh shábháil an fhéir
Chualamar thú istigh sa mhóinéar
i seamair ghlas úr bhí d'uibheacha slán,
Is na sicíní óga a grad ar an mbán.
Ach mo léan anois, tá athrú, a chroí
Do nósanna nua bhí ort géilleadh slí.
Do ghnáthóg ídithe timpeall ort féin
Is na gearrcaigh ón nead á scaipeadh le scéin.
Tá súil againn uile nach dtiocfaidh go deo
An lá nach bhfeicfear anseo thú níos mó
Gan seans ag glúin eile sult a bhaint choíche
As do ghuth sainiúil scríobach le druidim na hoíche.

Daithí Ó Diollúin

Éanlaith

Thíos ar an trá
Má chloiseann tú scread
Thuas ar an aill
Tá faoileán sa nead
Déanann an spideog
A nead i seanbhróga
Nó i seanchiteal briste
Caite amach sna neantóga
Canann an lon dubh
Is an smólach go binn
Ach níl nóta ag préachán
Táim cinnte de sin

Eitlíonn an spioróg
Is an crotach go mear
Imíonn na fáinleoga
Go tíortha thar lear.
Ina aice na farraige
Maireann an gainéad
Ach ní fheicfidh tú dodo
Aon áit sa phláinéad.

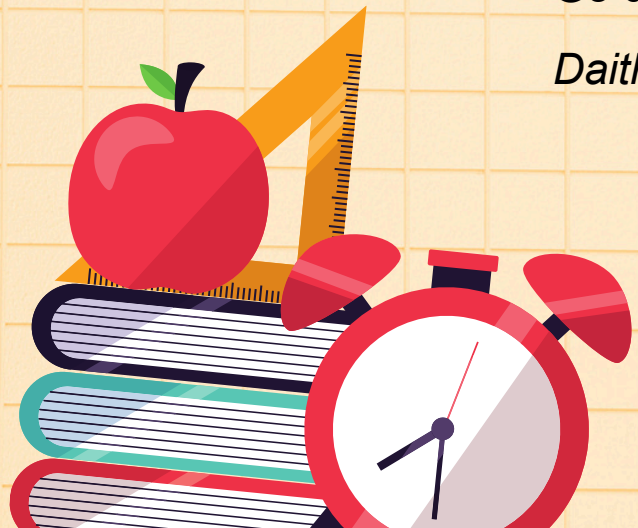
Dáithí Ó Diollúin

An Scoil

Obair sa rang
Súgradh sa halla
Guthanna leanaí
Ag teacht mar mhacalla.
Ceisteanna is freagraí
Sa seomra gach lá.
Cathain? Is conas?
Cén duine? Cén fáth?
Urlár lán le málaí
Pictiúir ar an mballa
An múinteoir ag caint Is
ag tabhairt obair bhaile.
Scríobh agus léamh
Foghlaim is guí:
Ó naoi a chlog ar maidin
Go deich chun a trí.
Daithí Ó Diollúin.

Gáir an Chláir

Siúd é an Fheadóg dheiridh
Dar Dia tá sé linn,
An Corn ag an Dálach,
A ghuth le mórtas binn.
Tá draíocht ar an slua,
Amach leo ar an bhféar,
An gorm 's an ómra
Ar foluain ins an aer.
Chuala mé ceol cine
'Na thost le ceithre scór
'S phléasc an spiorad ionam
Agus chuir cumhacht i mo ghlór.
Nasc mo ghuth le mílte,
'Sea thógamar an Gháir
Bhain rabharta macalla
As Ailltreacha an Chláir.
Sinn go léir le chéile
Aontaithe i nglór
An óige 's seanaois
A leicne fliuch le deor.
'S mhothaigh mé an lá úd
Gur mhéanar bheith beo.
Go raibh ár n-aisling ársa
Ina bheatha, slán go deo.
Sorcha Uí Dhonaíle

Prionsabal Archimedes

Archimedes, cara an rí, B'éigean dí é féin a ní, Ins an folcadh é 'na shuí Ag smaoineamh fá choróin an rí "An raibh sé déanta as fíor ór?" Bhí sé ag smaoineamh leis go crua, "Dar Dia," ar seisean "fuair mé an bhua," "Eurika, Eurika tá sé liom," Léim sé amach is é nocht liom, Rith sé leis le lúth na gcos, Ag gáirí is ag bualadh bos.

D'imigh síos an sráid 'na rith,
A chorp nocht liom, gan tuint ar bith.
Bhí lúchair mhóir ina chroí
Ag tabhairt an scéal chuig an rí,
D'imigh sé go tiubh sa rás
Le go gcuirfeadh sé a chás
Ós comhair an rí 'bhí fanacht leis,
Ar sé leis féin "seo í mo dheis,"
Ba chuma leis an gáire crua

Nó focail mhagúla an tslua,
"Bhfeiceann sibh an créatúr bocht
Le Culaith Úr an Impire Nocht,?"
Lean sé air is é 'na rith,
An t-allas sileadh leis go troigh,
Le tréan sonais é ar crith.
D'ullmhaigh sé don rí go humhal,
Is chuir a Phrionsabal in úil
"An ceardaí rinne sé ort éagcóir,
Is baolach liom nach mórán óir
Sa choróin sin ar do cheann,
Chuid mhór den mhiotal bhréagach ann."
Las an rí go cluas le fearg,
D'éirigh a aghaidh 'sa mhuinéal dearg,
Scairt sé 'mach in ard a chinn
"An scéala seo 'mo dhéanamh tinn,
Íocfaidh sé as, cuirim geall,
Ar an fealtóir fillfidh an feall."

Glanfaidh mise 'n smug d'á shrón
Le ciceáil mhaith isteach sa tóin,
Múinfidh mise an bligeard buí,
A thóin chomh nimheach nach dtig leis suí,
Íocfaidh 'n smugachán as go daor,
Is fada 'n lá go mbeidh sé saor."

Archimedes an créatúr bocht
Ag éirí fuar ina chulaith nocht
Le híocaíocht is moladh mór
Bhí sé ag súil, le maoin is stór.
Is eagal liom nach sin mar bhí,
Mar bhí droch iúmar ar an rí.
Bhéic ar Archi bocht go géar
"Cá bhfuil do cheirteachaí go léir?
Is náireach thú ag briseadh an dlí,
Gan éide ort os comhair an rí."
Léasadh teanga 's íde béil
Thug sé dó, b'in deireadh 'n scéil,
Ní bhfuair Archi ar shon a shaothair
Ach téarma sa phríosún ar shon bheith 'na streaker.'
A chara óg ar an scoil
Glac mo chomhairle le do thoil,
Is tú ag triail "dí-chur an leacht"
Cuimhnigh gurb é seo an ceacht,
Má chuireann do Phrionsabal thú i mbaoil
Ná bac leis, a chara, bain sult as an saol.
Sorcha Uí Dhonaíle.

Forógra na Poblachta 1916

Is glas an féar ar uaigh na laoch,
A gcuimhne glas inár gcroí
Cé fada anois atáid faoin gcré
Go suimhneach ina luí

Mac Piarais uasal, treoraí tréan,
Ó Cléirigh sean-Fhínín,
Mac Donnchú, a thug grá do'n léann
's Pluincéid, file binn.

Ó Conghaile a throid go dian,
Ina chroí bhí misneach leoin.
Mac Diarmada an gháir mhín
'S Éamonn Ceannt an cheoil

Cá bhfuil na Sasanaigh a dhaor
Ár seachtar laoch chun báis ?
Chuaigh ar cheal mar cheo nó ghaoth
Gan ainm, clú ná cáil.

Ach mairfidh cáil ár seachtar laoch
Gan dul in éag go brách.
Isorthu roinnfidh Cine Gael
An-urraim 's a ngrá.

Liathróid i bPáirc an Chrócaigh

le hÉamon Ó Riordáin

Preabann sí, casann sí,
Léimeann sí timpeall,
Cictear í, buailtear í,
Ard agus íseal
Amanna tapa,
Uaireanta mall
Suas agus síos,
Sall is anall.
Istigh sa chúl,
Thar an trasnán,
Croitear na bratacha Glas agus bán.
Ag luí ar an talamh
Nó ag eitilt san aer
Screadadh is béiceadh
Ón slua go léir.

Abhainn ag caint

le Peadar Ó hAnnracháin

Abhainn ag caint le Peadar Ó hAnnracháin

Sruthán beag mé, sruthán beag mé,

Ó thaobh an chnoic a thagaim.

Bím ag léim is bím ag rith,

Is am ar bith ní stadaim.

Tháinig fir is d'imigh fir,

Is tiocfaidh fir, is imeoidh.

Ach bhí mé ag rith, is tá mé ag rith,

Is beidh mé ag rith l gcónaí.

Éistigí liom ag canadh poirt,

Éistigí liom a pháistí

Éistigí liom ag canadh poirt,

Is mé ag rith le fána.

Tá mé óg is tá mé sean,

Beidh mé sean is óg l gcónaí.

Beidh mise óg is sibhse sean,

Tá mé sean le linn bhur nóige.

Tháinig fir is d'imigh fir,

Is tiocfaidh fir, is imeoidh.

Ach bhí mé ag rith, is tá mé ag rith,

Is beidh mé ag rith l gcónaí.

GO DEO DEO ARÍS..

le Gabriel Rosenstock

Ní rachaidh mé chun farraige arís go deo
Fanfaidh mé anseo go buan,
Ní rachaidh mé amach arís sa cheo
Is fearr liomsa an cuan.

Feicim an taoille
Ag tuile is ag trá
Feicim an oíche
Feicim an lá.

Tá consairtín agam is píoba tobac,
Dhera, nach in é mo dhóthain, a mhac!

An Canaerí

le Seán Mac Fheorais

Bhí éanadán ag Seán Ó Riain,
Is cheannaigh sé canaerí
Ó ghasúr beag a bhí 'na rang,

Darbh ainm Tadhg Ó Laoire.

Bhí áthas mór ar Sheán Ó Riain
Nuair a thug sé an t-éan abhaile,
Do chuir sé é san éanadán
Is chroch é ar an mballa.

Do fuair sé bosca beag den síol
A itheann gach canaerí,
Is chuir sé méisín uisce isteach
Mar chomhairligh Tadhg Ó Laoire.

Dob ionadh leis nár chan an t-éan
Mar chanann gach canaerí;
Níor tháinig uaidh ach “Sea, sea, sea”,
Is d’ith sé síol go craosach

Do nigh an t-éan é féin ansin,
is rith an dath go léir de;
Ní raibh san éan ach gealbhan donn-
mí-ádhdh ar Thadhg Ó Laoire.

Mo Mháthair

le M. Ó Donnchadha

Cé a éiríonn ar maidin
Is mise im luí
Ag lasadh na tine
Is ag glanadh an tí?
Cé a thagann don leaba
Ag rá liom éirí? -
Mo mháthair.

Cé a chuireann an bricfeasta
chugam ar an mbord?
Cé a fhaigheann dom mo mhála

Mo leabhair, is mo lón?
Nuair a bhímse ag imeacht
Cé a thugann dom póg? -
Mo mháthair.
Cé a chuireann romham fáilte
Nuair a thagaim isteach?
Cé a thógann mó mhála,
Mo hata is mo bhrat?
Is cé a bhíonn go sásta
Nuair a bhímse go maith? -
Mo mháthair.

Cé a bhíonn ar a cosa
I gcaitheamh an lae?
Cé a thógann ón tobar
An t-uisce don tae?
Cé a dhéanann obair
Dár muintir go léir? -
Mo mháthair.

Mo Thigín Beag Deas

le M. Ó Donnchadha

Tá tígín beag deas
Ar an mbóthar úd theas,
Agus crainn ina thimpeall,
Is fothain is teas;
Níl áit ins an domhan

Go mb'fhearr liom bheith ann
Ná sa tígín beag cluthar
Ansiúd 'measc na gcrann.

Ní mór é le rá,
Mar níl sé róbhreá,
Na fairsing istigh ann,
Ná leathan ná ard,
Ach leis sin go léir
Níl pálás san saol
Dob fhearr liom ná tusa,
Mo thigín beag féin.

Paitsín

le Lionard Ó hAnnaidh

Ó, tá mo chroí briste,
Faoi scamall is brón,
Mar chaill mé mo mhadra
Amuigh ar an ród.

Níor mhadra go dtí é,
É beag agus deas
Ba chuma leis báisteach,
Nó sneachta nó teas.

Bhí cion aige ormsa
Is grá agam dó.

Ní raibh madra chomh breá leis
Ag aon duine beo.

Ach, d'fhan sé sa tsráid, lá,
Nuair a rith mé isteach,
Is ní fhaca mé Paitsín
ón lá sin amach.

Ó, thabharfainn aon airgead,
Idir gheal agus bhuí,
Don duine a gheobhadh dom,
Paitsín mo chroí.

Pocán Dubh Gránna

Tháinig an pocán anuas ón sliabh,
An pocán ba ghránna dá bhfaca tú riamh.

Isteach sa ghairdín ar chúl an tí,
Agus d'ith sé tapa mo leabhar beag buí.

Bhí éadaí ar an líne ag triomú faoin aer
Tharraing sé anuas iad, anuas ar an bhféar.

D'ith sé mo ghúna is léine le Seán,
Agus sciorta le mamaí – is é a bhí lán!

D'fhéach sé mórthimpeall, go mall is go dána,
Agus d'imigh sé abhaile an pocán dubh gránna.

AN TEILÍ BIONGÓ

le Dominic Ó Braonáin

An biongó ar siúl ar an teilí.
Oíche mhór do Neid agus Peigí,
Uimhreacha biongó pioctha ag Péigí.
Úsáideann sí na laethanta breithe.
“Tá buaiteoir againn”, arsa fear an teilí.
Glaonn sé amach uimhreacha Pheigí.
Peigí ag gol le háthas na hoíche,
“Beimid ag dul ar laethanta saoire!”
“Cá bhfuil an ticéad, a Neid, a stóirín,
A cheannaigh tusa le m’airgead póca?”
Téann Neid síos ar a ghlúine.“
Tá brón orm, a Pheig, ach bhí an siopa dúnta.”

